# ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ПАРЛАМЕНТІ СЕНАТЫНЫҢ ОТЫРЫСЫ

## 2026 жылғы 25 маусым

Отырысты Қазақстан Республикасы Парламенті Сенатының Төрағасы М.С. ӘШІМБАЕВ жүргізді.

ТӨРАҒА. Қайырлы күн, құрметті Сенат депутаттары және отырысқа қатысушылар! Жұмысымызды бастайық. Депутаттардың тіркеуден өтулерін сұраймын. Тіркеу режимі қосылсын.

Қажетті кворум бар. Сенат отырысын ашық деп жариялаймын.

Құрметті депутаттар, енді күн тәртібін бекітіп алайық. Күн тәртібінің жобасы сіздерде бар. Сұрақтарыңыз бар ма?

ОРНЫНАН. Жоқ.

ТӨРАҒА. Олай болса күн тәртібін дауысқа қоямын. Дауыс беру режимі қосылсын. Дауыс беріңіздер.

Нәтижесін экранда көрсетіңіздер. Күн тәртібі бекітілді.

Құрметті әріптестер, күн тәртібіндегі бірінші мәселе Қазақстан Республикасы Парламентінің Мәжілісі қабылдаған «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне экология және экономиканың жекелеген салаларын жетілдіру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасының Заңын екінші оқылымда қарау жөнінде.

Сөз Аграрлық мәселелер, табиғатты пайдалану және ауылдық аумақтарды дамыту комитетінің мүшесі Дүйсембинов Сұлтан Мырзабекұлына беріледі.

ДҮЙСЕМБИНОВ С.М. Рақмет, Мәулен Сағатханұлы.

Құрметті әріптестер! Заң Сенат отырысында қаралды және бірінші оқылымда мақұлданды.

Заң арқылы Қазақстан Республикасының Жер, Орман, Кәсіпкерлік, Экология және Су кодекстеріне, сондай-ақ жеті заңға өзгерістер мен толықтырулар енгізіледі.

Заңда экологиялық саланы цифрландыру, қалдықтарды басқару және қайталама ресурстарды қайта өңдеу жүйесін жетілдіру, климаттық реттеу тетіктері мен көміртегі офсетін дамыту, Ұлттық гидрометеорологиялық қызметтің жұмысын жетілдіру, сондай-ақ экологиялық реттеу мен бақылаудың тиімділігін арттыру жөніндегі шаралар көзделеді.

Заңда мемлекеттік экологиялық сараптама мен қоғамдық тыңдаулар өткізуге қатысты жекелеген ережелер нақтыланады.

Заң шеңберінде мыналарға бағытталған нормалар көзделеді:

инвестициялық жобалар мен көмірсутектерді барлау жөніндегі жобалар үшін экологиялық рұқсаттар мен қорытындылар алу мерзімдерін қысқарту;

қалдықтарды басқару және қайталама ресурстарды қайта өңдеу жүйесін жетілдіру;

коммуналдық қалдықтарды жинау, сұрыптау және көму орындарын ұйымдастыру бойынша жергілікті атқарушы органдардың өкілеттіктерін бекіту;

қалдықтарды есепке алу жүйесін жетілдіру, мемлекеттік орман қоры аумағында өртті ерте анықтау жүйесін енгізу, материалдық-техникалық қамтамасыз ету бойынша өндірушілердің кеңейтілген міндеттемелері операторының функцияларын кеңейту;

Париж келісімінің 6-бабының климаттық қаржыландыру тетіктерін енгізу және нарықтық тетіктерді іске асыру;

киік дериваттарын сату жүйесінің операторын анықтау және оларды іске асыру тәртібін реттеу.

Сенаттың тұрақты комитеттерінің заң бойынша ескертулері мен ұсыныстары жоқ.

Заңды екінші оқылымға дайындау барысында бас комитет Қазақстан Республикасының ұлттық үлесін орындау мақсатында Париж келісімінің нарықтық тетіктері негізінде іске асырылатын жобалардың нәтижелерін есепке алу тәртібін реттейтін Қазақстан Республикасы Экология кодексінің жаңа 288-1-бабының ережелерін қосымша қарады. Мүдделі мемлекеттік органдардың қатысуымен өткен талқылаудың қорытындысы бойынша комитет халықаралық климаттық қаржыландыруды тарту және климаттық жобалардың инвестициялық тартымдылығын арттыру үшін неғұрлым қолайлы жағдайлар жасау мақсатында көрсетілген баптың 6-тармағын түзету қажеттігі туралы қорытындыға келді. Бұл ұсыныс салыстырма кестеге жинақталды.

Баяндалғанды ескере келе Аграрлық мәселелер, табиғатты пайдалану және ауылдық аумақтарды дамыту комитеті «Қазақстан Республикасы Парламентінің комитеттері мен комиссиялары туралы» Қазақстан Республикасы Заңының 29-бабы 7) тармақшасын басшылыққа ала отырып «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне экология және экономиканың жекелеген салаларын жетілдіру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасының Заңын Сенат отырысының қарауына енгізеді және Қазақстан Республикасы Конституциясының 61-бабы 4-тармағына сәйкес заңның жеке бабын мақұлдамауды және көрсетілген баптың жаңа редакциясын ұсына отырып оны Мәжіліске қайтаруды ұсынады.

Назарларыңызға рақмет.

ТӨРАҒА. Рақмет, Сұлтан Мырзабекұлы.

Құрметті әріптестер, заңды бірінші оқылымда жан-жақты талқыладық. Тағы талқылаудың қажеті бар ма?

ОРНЫНАН. Жоқ.

ТӨРАҒА. Олай болса заң бойынша шешім қабылдайық.

Бас комитет заңның бір бабын мақұлдамауды және көрсетілген баптың жаңа редакциясымен заңды Мәжіліске қайтаруды ұсынып отыр. Осыған байланысты салыстырмалы кестеге бір түзету енгізілді.

Құрметті әріптестер, осы түзету бойынша қарсылық жоқ па?

ОРНЫНАН. Жоқ.

ТӨРАҒА. Олай болса бас комитеттің ұсынысымен заң бойынша салыстырма кестеге енгізілген түзетуді тұтастай дауысқа қоямын. Дауыс беру режимі қосылсын. Дауыс беріңіздер.

Нәтижесін экранда көрсетіңіздер. Заңның жекелеген бабының жаңа редакциясы мақұлданды.

Енді Мәжіліс қабылдаған қалған баптарды дауысқа қоямын. Дауыс беру режимі қосылсын. Дауыс беріңіздер.

Нәтижесін экранда көрсетіңіздер. Мәжіліс қабылдаған қалған баптар мақұлданды.

Енді заңның жекелеген бабын мақұлдамау және көрсетілген баптың жаңа редакциясымен заңды Мәжіліске қайтару туралы қаулыны дауысқа қоямын. Дауыс беру режимі қосылсын. Дауыс беріңіздер.

Нәтижесін экранда көрсетіңіздер. Шешім қабылданды.

Заңның жекелеген бабы мақұлданбады және заң оның жаңа редакциясымен Мәжіліске қайтарылды.

Құрметті әріптестер, қаралған заң қалдықтарды басқару жүйесін жетілдіруді көздейді. Сонымен қатар қайта өңдеу саласын одан әрі дамытуға және гидрометеорологиялық қызметті жетілдіруге арналған маңызды түзетулер енгізіліп отыр. Жалпы, заң еліміздің орнықты дамуы жолында экологиялық мақсаттарды қамтамасыз етуге өз үлесін қосады деп сенеміз.

Осы мәселе бойынша шақырылған әріптестерге рақмет. Сау болыңыздар.

Құрметті депутаттар, күн тәртібіндегі келесі екі мәселе Қазақстан Республикасы Парламентінің Мәжілісі қабылдаған «2010 жылғы 10 желтоқсандағы Ұжымдық қауіпсіздік туралы шарт ұйымы ұжымдық қауіпсіздік жүйесінің күштері мен құралдары құралымдарының мәртебесі туралы келісімге өзгерістер енгізу туралы хаттаманы ратификациялау туралы» Қазақстан Республикасының Заңын және «2015 жылғы 15 қыркүйектегі Әскери және басқа да құралымдарды, олардың жылжымалы мүлкін, сондай-ақ әскери мақсаттағы өнімді тасымалдау саласындағы Ұжымдық қауіпсіздік туралы шарт ұйымына мүше мемлекеттердің ынтымақтастығы туралы келісімге өзгерістер енгізу туралы хаттаманы ратификациялау туралы» Қазақстан Республикасының Заңын қарау жөнінде.

Бұл екі заң бір-бірімен байланысты, сондықтан бас комитет оларды бірге қарауды ұсынып отыр.

Құрметті әріптестер, қарсылық жоқ па?

ОРНЫНАН. Жоқ.

ТӨРАҒА. Олай болса заңдар бойынша баяндама жасау үшін сөз Халықаралық қатынастар, қорғаныс және қауіпсіздік комитетінің мүшесі Шиповских Геннадий Геннадиевичке беріледі.

ШИПОВСКИХ Г.Г. Құрметті Мәулен Сағатханұлы, құрметті әріптестер! Сіздердің назарларыңызға екі заң ұсынылады.

Біріншісі – 2010 жылғы 10 желтоқсанда қол қойылған Ұжымдық қауіпсіздік жүйесінің күштері мен құралдары құралымдарының мәртебесі туралы келісімге өзгеріс енгізу туралы хаттаманы ратификациялау.

Екіншісі – 2015 жылғы 15 қыркүйекте қол қойылған Әскери және басқа да құралымдарды тасымалдау саласындағы ынтымақтастық туралы келісімге өзгеріс енгізу туралы хаттаманы ратификациялау.

Хаттамаларға 2024 жылғы 28 қарашада қол қойылды. Өзгерістердің негізгі мақсаты – құралымдардың мүше мемлекеттер аумағында уақытша болуын қамтамасыз ету және тасымалдау шарттарын нақтылау.

Біріншіден, келісімдердің түсіндірме аппараты кеңейтіліп, «транзит», «әуеайлақтық-техникалық қамтамасыз ету», «аэронавигациялық қызмет көрсету» және «аэронавигациялық деректер» секілді терминдермен толықтырылды.

Екіншіден, әскери құралымдарды қабылдаушы тараптың аумағына жіберудің шарттары егжей-тегжейлі айқындалды.

Үшіншіден, шұғыл ден қою жағдайлары үшін әскери тасымалдауға өтінім беру мерзімі үш тәуліктен бір тәулікке дейін қысқартылды.

Төртіншіден, Ұжымдық қауіпсіздік кеңесінің шешімімен жүзеге асырылатын тасымалдаулар кезінде қабылдаушы немесе транзиттік тараптар бірқатар қызметті – әуе кемелерін қабылдау мен жөнелтуді, әуеайлақтық-техникалық қамтамасыз етуді, тұрақ орындарын беруді, күзетті және аэронавигациялық қызмет көрсетуді өтеусіз негізде атқарады. Алайда жанармай, жағармай материалдары, арнаулы сұйықтықтар және газбен құю мәселелері тиісті келісімдер мен жекелеген уағдаластықтар бойынша жүргізіледі.

Хаттамаларды ратификациялау Қазақстанның мүддесіне және ұйым шеңберіндегі халықаралық міндеттемеге сәйкес келеді.

Құрметті әріптестер! Аталған заңдар жұмыс тобының және комитеттің отырыстарында жан-жақты қаралды. Сенаттың тұрақты комитеттерінен ескертулер мен ұсыныстар түскен жоқ.

Жоғарыда айтылғанды ескере келе Халықаралық қатынастар, қорғаныс және қауіпсіздік комитеті заңдарды мақұлдауды ұсынады.

Назарларыңызға рақмет.

ТӨРАҒА. Құрметті әріптестер, заңдар бойынша сұрақтарыңыз бар ма?

Сөз депутат Бекенов Нұрлан Жексембайұлына беріледі.

БЕКЕНОВ Н.Ж. Рақмет.

Құрметті Мәулен Сағатханұлы, құрметті әріптестер! Менің сұрағым Қорғаныс министрлігіне.

Как внедрение цифровых систем управления воздушными перевозками и автоматизированной координации в военной авиации влияет на оперативность переброски сил в рамках Организации Договора о коллективной безопасности?

Достаточно ли существующих правовых норм и средств для регулирования таких технологий? Рақмет.

ТӨРАҒА. Қорғаныс министрінің орынбасары Жазықбаев Шайх-Хасан Сатарқұлұлы, жауап беріңіз.

ЖАЗЫҚБАЕВ Ш.С. Құрметті Төраға, құрметті депутаттар! Бұл қарастырылып отырған хаттамада басқарудың цифрлық жүйесі қарастырылмаған. Бүгінгі таңдағы өзіміздегі бар жүйе жеткілікті.

ТӨРАҒА. Рақмет.

Сөз депутат Арубаев Сәкен Қаланұлына беріледі.

АРУБАЕВ С.Қ. Рақмет, құрметті Мәулен Сағатханұлы.

Менің сұрағым да Қазақстан Республикасы Қорғаныс министрлігінің өкіліне.

Қаралып отырған хаттамада әскери тасымалдарды жүзеге асыру кезінде меншік нысанына қарамастан әуежайларды пайдалану мүмкіндіктері қарастырылған, яғни жекеменшікке тиесілі аэродромдар пайдаланылған кезде олардың шығындары қандай тәртіппен өтеледі? Жалпы өтеле ме? Рақмет.

ТӨРАҒА. Шайх-Хасан Сатарқұлұлы, жауап беріңіз.

ЖАЗЫҚБАЕВ Ш.С. Сұрағыңызға рақмет.

Бұл хаттамада әуе тасымалын тек әскери секторларда ғана қолдану көрсетілген. Егерде мемлекеттік емес субъектілер қолданған жағдайда өзіміздің ішкі заңнаманың аясында өтелетін болады.

ТӨРАҒА. Рақмет. Басқа сұрақтар жоқ.

Рақмет, Геннадий Геннадиевич. Орныңызға отырыңыз.

Енді заңдарды талқылауға көшейік. Талқылауға қатысатын депутаттар бар ма?

ОРНЫНАН. Жоқ.

ТӨРАҒА. Олай болса заңдар бойынша жеке-жеке шешім қабылдайық.

Алдымен «2010 жылғы 10 желтоқсандағы Ұжымдық қауіпсіздік туралы шарт ұйымы ұжымдық қауіпсіздік жүйесінің күштері мен құралдары құралымдарының мәртебесі туралы келісімге өзгерістер енгізу туралы хаттаманы ратификациялау туралы» Қазақстан Республикасының Заңын мақұлдау жөніндегі Сенат қаулысын дауысқа қоямын. Дауыс беру режимі қосылсын. Дауыс беріңіздер.

Нәтижесін экранда көрсетіңіздер. Заң мақұлданды.

Енді «2015 жылғы 15 қыркүйектегі Әскери және басқа да құралымдарды, олардың жылжымалы мүлкін, сондай-ақ әскери мақсаттағы өнімді тасымалдау саласындағы Ұжымдық қауіпсіздік туралы шарт ұйымына мүше мемлекеттердің ынтымақтастығы

туралы келісімге өзгерістер енгізу туралы хаттаманы ратификациялау туралы» Қазақстан Республикасының Заңын мақұлдау жөніндегі Сенат қаулысын дауысқа қоямын. Дауыс беру режимі қосылсын. Дауыс беріңіздер.

Нәтижесін экранда көрсетіңіздер. Заң мақұлданды.

Осы мәселе бойынша шақырылған азаматтарға рақмет. Сау болыңыздар.

Құрметті әріптестер, күн тәртібіндегі келесі мәселе Қазақстан Республикасы Парламентінің Мәжілісі қабылдаған «Бір тараптан Еуразиялық экономикалық одақ пен оған мүше мемлекеттер және екінші тараптан Біріккен Араб Әмірліктері арасындағы экономикалық әріптестік туралы келісімді ратификациялау туралы» Қазақстан Республикасының Заңын қарау жөнінде.

Заң бойынша баяндама жасау үшін сөз Экономикалық саясат, инновациялық даму және кәсіпкерлік комитетінің мүшесі Нәутиев Әлібек Ибатуллаұлына беріледі.

НӘУТИЕВ Ә.И. Құрметті Мәулен Сағатханұлы, құрметті әріптестер! Сіздердің назарларыңызға «Бір тараптан Еуразиялық экономикалық одақ пен оған мүше мемлекеттер және екінші тараптан Біріккен Араб Әмірліктері арасындағы экономикалық әріптестік туралы келісімді ратификациялау туралы» Қазақстан Республикасының Заңы ұсынылады.

Келісімге 2025 жылғы 27 маусымда Минск қаласында Еуразиялық экономикалық одақ елдері мен Біріккен Араб Әмірліктері арасындағы тауар саудасын одан ары кеңейту және оңайлату мақсатында қол қойылды.

Келісімнің негізгі ерекшелігі тауар номенклатурасының 85 пайыздан астамына қатысты импорттық кедендік баждарды жою болып табылады.

Импорттық кедендік баждардың күшін жоюдан басқа тауарлардың шығарылған елін анықтау, кедендік ынтымақтастық, ішкі нарықты қорғау шаралары, саудадағы техникалық кедергілер, санитарлық және фитосанитарлық шаралар, зияткерлік меншік және басқа да сауда аспектілері енгізілген.

Бизнесті дәйекті бейімдеу және аса сезімтал тауарлар бойынша тәуекелдерді болдырмау үшін келісім ұзақ өтпелі кезеңдерді, ал жекелеген жағдайларда тауарларды еркін сауда режимінен алуды көздейді. Бұл әсіресе мынадай сезімтал салаларға тиесілі: ауыл шаруашылығы, металлургия, және химия өнеркәсібі.

Бүгінгі таңда Біріккен Араб Әмірліктері тарапынан ауыл шаруашылығы, тамақ өнеркәсібі, металлургия, машина жасау, химия саласы, сондай-ақ IT-сектор және жаңа технологиялар секілді экономиканың түрлі салаларында қазақстандық компаниялармен ынтымақтастыққа қызығушылық байқалады. Мәселен, Қазақстан мен Біріккен Араб Әмірліктері арасындағы тауар айналымы өткен жылдың қаңтар-желтоқсан айларында 289,7 миллион АҚШ долларын құрады және бұл көрсеткіш өткен жылдың сәйкес кезеңімен салыстырғанда 4,6 пайызға жоғары. Бұл ретте өткен жылы Қазақстаннан Біріккен Араб Әмірліктеріне экспорт 1,7 пайызға өсті. Біріккен Араб Әмірліктерінен Қазақстанға импорт бөлінісінде де ұлғаю байқалуда, 2025 жылғы қаңтар-желтоқсанда бұл көрсеткіш 7,2 пайызға өсті. Біріккен Араб Әмірліктерінде қазақстандық өнімнің болуы отандық бизнеске өңірдің басқа да қарқынды дамып келе жатқан елдеріне тауарларды сатуға мүмкіндік береді.

Заңның қабылдануы Қазақстанның преференциялық сауда келісімдерінің желісін кеңейтуге, сол арқылы экспорттық бағыттарды әртараптандыруға мүмкіндік береді.

Сенаттың тұрақты комитеттерінен заң бойынша ескертулер мен ұсыныстар келіп түскен жоқ. Заң комитет отырысында жан-жақты қаралды.

Құрметті әріптестер! Жоғарыда баяндалғандардың негізінде Экономикалық саясат, инновациялық даму және кәсіпкерлік комитеті «Бір тараптан Еуразиялық экономикалық одақ пен оған мүше мемлекеттер және екінші тараптан Біріккен Араб Әмірліктері арасындағы экономикалық әріптестік туралы келісімді ратификациялау туралы» Қазақстан Республикасының Заңын Қазақстан Республикасы Конституциясының 61-бабы 4-тармағына сәйкес мақұлдауды ұсынады.

Қолдауларыңызды сұраймын. Назарларыңызға рақмет.

ТӨРАҒА. Рақмет.

Құрметті әріптестер, заң бойынша сұрақтарыңыз бар ма?

Сөз депутат Больгерт Евгений Андреевичке беріледі.

БОЛЬГЕРТ Е.А. Рақмет, құрметті Мәулен Сағатханұлы.

Мои вопросы адресованы представителю Министерства торговли и интеграции.

Статья 2.14 соглашения предусматривает обязательство сторон не создавать излишних нетарифных препятствий в торговле. Вместе с тем практика показывает обратное, что именно нетарифные ограничения зачастую становятся основным препятствием для реализации экспортного потенциала после снижения таможенных пошлин.

В связи с этим возникают два вопроса.

1. Какие действующие нетарифные барьеры на рынке Объединенных Арабских Эмиратов в настоящее время препятствуют доступу товаров из Казахстана и других стран – участниц Евразийского экономического союза, и каким образом соглашение будет способствовать их устранению?

2. Какие конкретно практические полномочия и инструменты будут у создаваемого подкомитета по торговле для рассмотрения и решения подобных споров? Рақмет.

ТӨРАҒА. Сауда және интеграция вице-министрі Кушукова Жанель Сабырқызы, жауап беріңіз.

КУШУКОВА Ж.С. Рақмет сұрағыңызға.

Как Вы, Евгений Андреевич, отметили в своем вопросе, соглашение в первую очередь направлено на то, что мы исключаем во взаимной торговле действие импортных таможенных пошлин. 85 процентов товарной номенклатуры обнуляется. Чтобы снижение таможенных пошлин не привело к тому, что стороны, надеясь защитить свои внутренние рынки, изменяли и устанавливали какие-то нетарифные ограничения, эта статья предусматривает, что мы не будем друг другу устанавливать их, кроме тех, которые уже применяются и которые применяются на нормальной основе, которые оправданы.

Например, нетарифные ограничения, которые сейчас применяются, – это технические регламенты, они есть и в нашей стране, и в Объединенных Арабских Эмиратах. Только товар, соответствующий техническому регламенту, может заходить и на наш рынок,

и на рынок Объединенных Арабских Эмиратов. Санитарные, фитосанитарные нормы применяются на базе так называемого режима наиболее благоприятствуемой нации, не выделяет конкретную страну, не становясь конкретным барьером. Это стандартные условия, которым наши товары должны соответствовать, чтобы свободно перемещаться.

Новые какие-то ограничения, которые возникли бы именно из-за того, что произошло снижение пошлин, не должны устанавливаться. За этим будет следить тот подкомитет, о котором Вы говорите, который мы будем формировать на уровне вице-министров и экспертов сторон. Он необходим для того, чтобы предупреждать ситуации с возникновением каких-то барьеров. Вопросы рассматриваются. Если приводятся какие-то неопровержимые доказательства, что установлен барьер, то мы либо договариваемся об его исключении, либо мы восстанавливаем импортные пошлины до уровня, который действовал до соглашения. Спасибо.

ТӨРАҒА. Рақмет.

Сөз депутат Жүнісов Талғат Тұрлыбекұлына беріледі.

ЖҮНІСОВ Т.Т. Рақмет, құрметті Мәулен Сағатханұлы.

Менің сұрағым Қазақстан Республикасы Сауда және интеграция министрлігінің өкіліне.

Рассматриваемое соглашение направлено на развитие и укрепление торговых связей между странами Евразийского экономического союза и Объединенными Арабскими Эмиратами, которое будет способствовать благоприятным условиям для продвижения товаров на рынок Объединенных Арабских Эмиратов.

При этом снижение ввозных таможенных пошлин для товаров, ввозимых из Объединенных Арабских Эмиратов, приведет к потерям поступлений в республиканский бюджет Казахстана.

Так, прогнозные потенциальные потери республиканского бюджета за счет снижения ввозных таможенных пошлин при сохранении объемов импорта между нашими странами составят на 2026 – 2028 годы 2 миллиарда 310 миллионов тенге.

В этой связи у меня следующие вопросы.

Существуют ли в соглашении механизмы торговой защиты отечественных производителей в случае роста импорта из Объединенных Арабских Эмиратов?

Каким образом будут нивелироваться предполагаемые потери поступлений в республиканский бюджет нашей страны? Рақмет.

ТӨРАҒА. Жанель Сабырқызы, жауап беріңіз.

КУШУКОВА Ж.С. Сұрағыңызға рақмет.

Действительно, любое соглашение о зоне свободной торговли предполагает отмену импортных таможенных пошлин во взаимной торговле, соответственно, идет потеря от таможенных пошлин. Мы рассчитываем, что эти потери будут компенсироваться за счет... Если в данном случае рост импорта идет за счет поступлений НДС, а в нашем случае мы открываем новый рынок, то есть новые возможности для наших производителей, что

стимулирует рост их производства, занятости, отчислений в бюджет и открывает возможности наращивать свои объемы производства, что влечет в том числе увеличение бюджетных поступлений.

В принципе, соглашение направлено на то, чтобы открывать этот рынок. Действительно, как Вы говорите, в соглашении также предусмотрен ряд механизмов для защиты наших производителей. Если вдруг пойдет рост импорта именно от действия данного соглашения, то у нас есть возможность применения ограничений, защитных мер либо отзыва уступок, но в обмен на отзыв каких-то других уступок со стороны Объединенных Арабских Эмиратов. Также есть общее исключение, если это вредит внутреннему рынку, национальной безопасности, экологии, экономике, то в такой момент мы можем вводить какие-то ограничения, что предусмотрено соглашением. Спасибо.

ТӨРАҒА. Рақмет. Басқа сұрақтар жоқ.

Рақмет, Әлібек Ибатуллаұлы. Орныңызға отырыңыз.

Құрметті әріптестер, енді заңды талқылауға көшейік. Талқылауға қатысатын депутаттар бар ма?

ОРНЫНАН. Жоқ.

ТӨРАҒА. Олай болса заң бойынша шешім қабылдайық.

«Бір тараптан Еуразиялық экономикалық одақ пен оған мүше мемлекеттер және екінші тараптан Біріккен Араб Әмірліктері арасындағы экономикалық әріптестік туралы келісімді ратификациялау туралы» Қазақстан Республикасының Заңын мақұлдау жөніндегі Сенат қаулысын дауысқа қоямын. Дауыс беру режимі қосылсын. Дауыс беріңіздер.

Нәтижесін экранда көрсетіңіздер. Заң мақұлданды.

Осы заң бойынша шақырылған әріптестерге рақмет. Сау болыңыздар.

Құрметті депутаттар, күн тәртібіндегі келесі мәселе Қазақстан Республикасы Парламентінің Мәжілісі қабылдаған «Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Өзбекстан Республикасының Үкіметі арасындағы трансшекаралық су объектілерін бірлесіп басқару және ұтымды пайдалану туралы келісімді ратификациялау туралы» Қазақстан Республикасының Заңын қарау жөнінде.

Заң бойынша баяндама жасау үшін сөз Аграрлық мәселелер, табиғатты пайдалану және ауылдық аумақтарды дамыту комитетінің төрағасы Бектаев Әли Әбдікәрімұлына беріледі.

БЕКТАЕВ Ә.Ә. Құрметті Мәулен Сағатханұлы, қадірлі әріптестер! Еліміздің су ресурстарының едәуір бөлігі трансшекаралық өзендер арқылы қалыптасады. Сондықтан трансшекаралық су объектілерін тиімді пайдалану, көршілес мемлекеттермен өзара сенім мен тең әріптестікке негізделген су дипломатиясын дамыту мемлекеттік саясаттың басым бағыттарының біріне айналып отыр. Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Кемелұлы Тоқаев су қауіпсіздігін қамтамасыз ету және су ресурстарын ұтымды пайдалану мәселелеріне әрдайым ерекше назар аударып келеді. Осы міндеттерді іске асыру аясында Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Өзбекстан Республикасының Үкіметі арасындағы

трансшекаралық су объектілерін бірлесіп басқару және ұтымды пайдалану туралы келісімге қол қойылды.

Келісімнің негізгі мақсаты – трансшекаралық су ресурстарын басқарудың тұрақты әрі тиімді тетіктерін қалыптастыру, мемлекетаралық су шаруашылығы нысандарының қауіпсіз пайдаланылуын қамтамасыз ету және су ресурстарын әділ әрі ұтымды пайдалану.

Бұл құжаттың маңыздылығы әсіресе еліміздің оңтүстік өңірлері үшін жоғары. Түркістан мен Қызылорда облыстарының және Сырдария бассейніндегі басқа да аумақтардың әлеуметтік-экономикалық дамуы, соның ішінде өндірілетін ауыл шаруашылығы өнімдерінің көлемі де, сапасы да су ресурстарының жеткіліктілігіне тікелей байланысты. Сондықтан Сырдария өзенінің гидрологиялық режимі тек су шаруашылығының мәселесі емес. Бұл – ауыл шаруашылығы өндірісінің тұрақтылығы, шаруалардың экономикалық жағдайы және өңірдің әлеуметтік дамуы. Осы тұрғыдан алғанда Қазақстан мен Өзбекстан арасындағы су саласындағы ынтымақтастықтың маңызы жылдан-жылға артып келеді.

Соңғы жылдары қалыптасқан өзара түсіністік пен тұрақты диалог нақты нәтижелер беруде. Соның арқасында вегетациялық кезеңдерде су ресурстарын бөлу, су қоймаларының жұмыс режимдерін келісу және су жеткізудің тұрақтылығын қамтамасыз ету мәселелері жүйелі түрде шешіліп келеді. Биылғы вегетациялық кезеңнің барысы да осының нақты дәлелі. Қазіргі уақытта Арал-Сырдария бассейніндегі су шаруашылығы жағдайы тұрақты. Шардара су қоймасының толымдылығы 90 пайызды құрайды. Қалыптасқан гидрологиялық жағдайды ескере отырып, Қызылорда облысы үшін 3,2 миллиард текше метр және Түркістан облысы үшін 3,8 миллиард текше метр көлемінде су пайдалану лимиттері белгіленді.

Келісім шеңберінде Қазақстан-Өзбекстан үкіметаралық комиссиясы құрылып, су ресурстарын басқару, мемлекетаралық гидротехникалық құрылыстарды пайдалану және олардың қауіпсіздігін қамтамасыз ету мәселелері жүйелі түрде қаралатын болады. Бұл:

су тапшылығы тәуекелдерін төмендетуге;

ықтимал даулардың алдын алуға;

өңірлік тұрақтылықты нығайтуға;

Қазақстан мен Өзбекстан арасындағы стратегиялық әріптестікті одан әрі дамытуға мүмкіндік береді.

Қаралып отырған заң бойынша Сенаттың тұрақты комитеттерінен ұсыныстар мен ескертулер келіп түскен жоқ.

Құрметті Төраға, құрметті әріптестер! Жоғарыда баяндалғанды ескере отырып Аграрлық мәселелер, табиғатты пайдалану және ауылдық аумақтарды дамыту комитеті Қазақстан Республикасы Конституциясының 61-бабы 4-тармағына сәйкес «Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Өзбекстан Республикасының Үкіметі арасындағы трансшекаралық су объектілерін бірлесіп басқару және ұтымды пайдалану туралы келісімді ратификациялау туралы» Қазақстан Республикасының Заңын мақұлдауды ұсынады.

Қолдауларыңызды сұраймын. Назарларыңызға рақмет.

ТӨРАҒА. Рақмет.

Құрметті әріптестер, заң бойынша сұрақтарыңыз бар ма?

Сөз депутат Қадырбек Мұрат Болатұлына беріледі.

ҚАДЫРБЕК М.Б. Рақмет, Мәулен Сағатханұлы.

Менің сұрағым Қазақстан Республикасының Су ресурстары және ирригация министрлігінің өкіліне арналады.

Қаралып отырған келісімде Сырдария өзені бассейнінің су ресурстарын пайдалануға мониторинг жүргізу және олардың сарқылуына жол бермеу мақсатында бірлескен шаралар қабылдау көзделген. Осыған байланысты төмендегі мәселелерге түсініктеме беруіңізді сұраймын.

Аталған мониторинг қандай тетіктер арқылы жүзеге асырылатын болады?

Су ресурстарын басқару саласында жасанды интеллект негізіндегі мемлекетаралық цифрлық платформаны құру немесе елімізде пилоттық режимде жұмыс істеп тұрған Ұлттық су ресурстары ақпараттық жүйесімен интеграциялау мәселесі қарастырылып жатыр ма? Рақмет.

ТӨРАҒА. Су ресурстары және ирригация бірінші вице-министрі Алдамжаров Нұрлан Жанұзақұлы, жауап беріңіз.

АЛДАМЖАРОВ Н.Ж. Қайырлы күн, құрметті Мәулен Сағатханұлы, құрметті депутаттар.

Мұрат Болатұлы, сұрағыңызға рақмет.

Осы келісімнің 4-бабы 3) тармақшасына сәйкес бірлескен автоматтандырылған жүйе құру көзделген. Осы жүйе арқылы екі тарап онлайн режимде гидрологиялық мәліметтерді қарап отырады.

Біз қазір бұл жұмыстарды бастап кеттік. Қазақстан аумағында бес гидробекет, Өзбекстан аумағында бес гидробекет, жалпы он гидробекетті автоматтандыру бойынша бірлескен техникалық-экономикалық негіздемені әзірлеп біттік, қазір келісу сатысында. Жалпы, бұл жұмыстарды біз келісі жылы бастауды жоспарлап отырмыз.

Ұлттық ақпараттық жүйеге енгізу бойынша айтсақ, ол жүйеде бізде арнайы трансшекаралық өзендердің модулі қарастырылған, сол модульде гидрологиялық деректерге мониторинг, болжам жасау үшін біз сол жүйеде әрі қарай жұмыс атқаратын боламыз. Негізі қарастырылған. Рақмет.

ТӨРАҒА. Басқа сұрақтар жоқ.

Рақмет, Әли Әбдікәрімұлы. Орныңызға отырыңыз.

Құрметті әріптестер, енді заңды талқылауға көшейік. Талқылауға қатысатын депутаттар бар ма?

ОРНЫНАН. Жоқ.

ТӨРАҒА. Олай болса заң бойынша шешім қабылдайық.

«Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Өзбекстан Республикасының Үкіметі арасындағы трансшекаралық су объектілерін бірлесіп басқару және ұтымды пайдалану

туралы келісімді ратификациялау туралы» Қазақстан Республикасының Заңын мақұлдау жөніндегі Сенат қаулысын дауысқа қоямын. Дауыс беру режимі қосылсын. Дауыс беріңіздер.

Нәтижесін экранда көрсетіңіздер. Заң мақұлданды.

Осы заң бойынша шақырылған әріптестерге рақмет. Сау болыңыздар.

Құрметті депутаттар, күн тәртібіндегі келесі мәселе Қазақстан Республикасы Парламентінің Мәжілісі қабылдаған «Психологиялық қызмет туралы» Қазақстан Республикасының Заңын қарау жөнінде.

Заң бойынша баяндама жасау үшін сөз Әлеуметтік-мәдени даму және ғылым комитетінің мүшесі Рахметова Әсем Қалашбайқызына беріледі.

РАХМЕТОВА Ә.Қ. Құрметті Мәулен Сағатханұлы, қадірлі әріптестер! Сіздердің қарауларыңызға Парламент депутаттарының бастамасымен әзірленген «Психологиялық қызмет туралы» Қазақстан Республикасының Заңы ұсынылып отыр.

Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаев Ұлттық құрылтайдың IV отырысында бұл мәселеге ерекше назар аударып: «Қазір жұртқа ақыл айтып ақша табатын жалған психологтар мен «коучтар» көбейіп кетті. Оларға сеніп, алданып қалғандар көп. Маған бұл туралы көптеген шағымдар түсіп жатыр. Жауапты органдар бұл мәселені де назарға алуға тиіс», – деп атап өткен болатын.

Шынында да бүгінде психологиялық қолдаудың маңызы қоғам өмірінің барлық саласында артып келеді. Азаматтардың эмоционалдық саулығын сақтау, отбасы институтын нығайту, балалар мен жастардың үйлесімді дамуын қамтамасыз ету, еңбек ұжымдарында қолайлы психологиялық ахуал қалыптастыру кәсіби психологиялық көмектің сапалы болуын талап етеді.

Заң психологиялық қызмет көрсету саласында бірыңғай құқықтық негіз қалыптастыруға, азаматтардың сапалы психологиялық көмек алуына бағытталған. Заңда психологтардың кәсіби даярлығына қойылатын талаптарды күшейту көзделген. Атап айтқанда, кәсіптік стандарт енгізіліп, мамандардың даярлық деңгейіне, кәсіби құзыреттеріне және біліктілігіне нақты талаптар белгіленеді. Сонымен қатар психологтардың Әдеп кодексі бекітіліп, кәсіби жауапкершілік пен құпиялылық қағидаттарын сақтау қамтамасыз етіледі. Психологиялық көмектің сапасын арттыру мақсатында ғылыми негізделген әдістерді қолдану талабы енгізіліп, мамандардың кәсіби дамуын қолдайтын супервизия институты қарастырылған.

Заң аясында психологтардың мемлекеттік тізілімін жүргізу көзделіп отыр. Бұл мемлекеттік тізілімге енген психологтар өз ісіне жауапкершілікпен қарауға міндетті болады. Сондай-ақ психологтарды сертификаттау институты енгізіледі. Сертификаттау маманның кәсіби даярлығы мен біліктілік талаптарына сәйкестігін бағалауға мүмкіндік береді. Аталған тетіктерді енгізу үшін елімізде қажетті кадрлық және институционалдық негіз қалыптасқан. Ғылым және жоғары білім министрлігінің мәліметіне сәйкес психологтарды 43 жоғары оқу орны даярлайды. Бакалавриат, магистратура және докторантура бағдарламалары бойынша шамамен 17 мың студент білім алуда, ал жыл сайын 4 мыңға жуық маман оқуын аяқтайды. Сонымен қатар Мемлекет басшысының тапсырмасына сәйкес еліміздің барлық өңірлерінде психологиялық қолдау орталықтары

жұмыс істейді. Өткен жылы аталған орталықтар 50 мыңға жуық психологиялық көмек берген.

Жалпы, заң психологиялық қызмет көрсету жүйесін одан әрі жетілдіруге, көрсетілетін көмектің сапасы мен қолжетімділігін арттыруға, азаматтардың психологиялық саулығын нығайтуға бағытталған маңызды құқықтық негіз болады деп есептейміз.

Заң жұмыс топтарының және комитеттердің отырысында жан-жақты талқыланды. Сенаттың тұрақты комитеттерінен ескертулер мен ұсыныстар түскен жоқ.

Баяндалғанды ескере отырып, Әлеуметтік-мәдени даму және ғылым комитеті Қазақстан Республикасы Конституциясының 61-бабы 4-тармағына сәйкес Парламент Мәжілісі қабылдаған «Психологиялық қызмет туралы» Қазақстан Республикасының Заңын мақұлдауды ұсынады.

Назарларыңызға рақмет.

ТӨРАҒА. Рақмет.

Құрметті әріптестер, заң бойынша сұрақтарыңыз бар ма?

Сөз депутат Өтеғұлов Арман Кәрімұлына беріледі.

ӨТЕҒҰЛОВ А.К. Рақмет, Мәулен Сағатханұлы.

Менің сұрағым Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрлігінің өкіліне.

Қаралып отырған заңда психологтардың мемлекеттік реестрін құру көзделіп отыр. Сонымен қатар «коучинг», «тәлімгерлік» атын жамылып жұмыс жасап жүрген онлайн-консультациялардың ауқымды нарығы көлеңкеде қалып отырғаны баршамызға мәлім. Осыған байланысты сұрақтар туындайды.

Уәкілетті органның мұндай бүркемелеуді анықтауға нақты құқықтық тетіктері бар ма?

Егер қызметтің барлық белгілері психологиялық көмекке сай келіп тұрса, бірақ басқаша аталса бұл коуч заңсыз әрекеті үшін заң алдында қалай жауап береді?

Осы екі сұраққа жауап берсеңіз. Рақмет.

ТӨРАҒА. Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау бірінші вице-министрі Тұяқбаев Ербол Жоракелдіұлы, жауап беріңіз.

ТҰЯҚБАЕВ Е.Ж. Арман Кәрімұлы, сұрағыңызға рақмет.

Біз заңды әзірлеген кезде бұның аражігін қалай ажыратамыз деп біраз мәселені талқыладық. Осы жерде екі нәрсені атап өткім келеді. Біз коуч, ментор, тәлімгер, специалист по личностному росту дегендердің барлығының атауына қарамаймыз, тек қана олардың қандай қызмет істеп жатқанын, оның мазмұнын зерттейтін боламыз. Егер психолог басқа атты жамылып алып, өзі коуч болып, бірақ жұмыс барысында адамның эмоционалдық жағдайына әсер ететін қызметтерді көрсететін болса, онда ол да осы заңның талабына жатады. Сондықтан біз бұл жұмыстың мазмұнын саралайтын боламыз. Тиісті реестр жасап, бақылап, аражігін ажыратып, адамдарға мүмкіндік береміз.

Өзіңіз білетіндей, адамдар ол реестрге тек министрліктің субъективті шешімімен ғана кірмейді, жоғары білім дипломы бар адамдар, халықаралық сертификат алған адамдар ғана кіреді. Осы жұмысты біз қазір жүйелі түрде жасайтын боламыз.

Бірінші этапта осы реестрімізді жасасақ (бұл норма заңда да қарастырылған), 2028 жылдан бастап нарыққа уақыт беріп, сертификацияға дайындалуға мүмкіндік беретін боламыз. Осы реестрді енгізгеннен кейін барлық мәселелер біртіндеп ретке келеді деп есептейміз.

ТӨРАҒА. Рақмет.

Сөз депутат Жексенбай Бибигүл Нұрғалиқызына беріледі.

ЖЕКСЕНБАЙ Б.Н. Рақмет, құрметті Мәулен Сағатханұлы.

Менің сұрағым да Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрлігінің өкіліне.

Біздің көптеген азаматтарымыздың шетелдік мамандардың онлайн форматтағы психологиялық көмегіне жүгініп жататыны айқын. Бұдан бөлек шетелдік психолог мамандардың Қазақстанға келіп, ондаған, тіпті жүздеген аудитория жинап, дәріс оқитыны бар. Тіпті кейбір азаматтарды терапияға тарта отырып, жеке қабылдау жүргізетін жағдайлар кездеседі. Осыған орай мұндай қызметтерді заңмен реттеу тетіктері қандай?

Біздің азаматтарға онлайн режимде қызмет көрсететін шетелдік психологтардың қызметі қалай нақты бақыланатын болады? Рақмет.

ТӨРАҒА. Жауап беріңіз.

ТҰЯҚБАЕВ Е.Ж. Бибигүл Нұрғалиқызы, бұл сұрақ жұмыс топтарында қызу талқыланған мәселелердің бірі болды. Шетелден келіп Қазақстанда қызмет көрсететін психологтардың қызметі біз қабылдап жатқан заңның талаптарына сәйкес келуі қажет. Себебі бұл біздің мемлекеттің территориясында жүргізіліп отырған қызмет болып есептеледі, яғни реестрге басқа да құжаттарын растау туралы қағаздарын алу керек болады.

Екінші мәселе – онлайн қызмет көрсету. Бүкіл әлем жаһандану процесіне кіргеннен кейін бұл мәселе қазір өте өткір тұр. Бүкіл әлем елдері қазір онлайн қызметтерді қалай реттеу туралы біраз мәселе көтеріп отыр. Біздің жұмыс тобында айтқан мәселеміз келесідей. Қазір өзіміздің іштегі мәселелерді реттеп алсақ, елдегі қызмет көрсететін психологтардың жұмыстарын реттеп, бір сатымен осыны бітірсек, келесі сатыда біз бірнеше ұсынысты енгізуге дайынбыз, бірақ олардың бәрін саралау керек. Депутаттар тарапынан, мемлекеттік органдар, қоғамдық өкілдер тарапынан да бірнеше ұсыныс айтылды. Мысалы, ірі онлайн-платформалардың иелерімен жеке келіссөздер өткізу керек немесе халықаралық аккредиттеу ұйымдарымен бір-біріміздің психологтарымызды танимыз деген сияқты келісімшартқа отыру керек. Депутаттар тарапынан бұларды салық жағынан бақылау керек деген тағы бір ұсыныс болды. Бірақ бұл ұсыныстардың барлығы толық саралауды талап етеді. Біз бұған өзіміздің іштегі жағдайды реттеп алғаннан кейін келесі сатыдағы сертификаттауға келген уақытта кезең-кезеңмен келеміз деп есептеймін.

ТӨРАҒА. Рақмет.

Сөз депутат Аққожина Бибігүл Бүркітқызына беріледі.

АҚҚОЖИНА Б.Б. Рақмет, құрметті Мәулен Сағатханұлы.

Менің сұрағым Ербол Жоракелдіұлына.

«Психологиялық қызмет туралы» Заңның 4-бабына сәйкес аталған Заңның негізгі мақсаты Қазақстан Республикасында психологиялық қызметті жүзеге асырудың құқықтық және ұйымдастырушылық негіздерін қамтамасыз ету, сондай-ақ психологиялық көмек алу кезінде Қазақстан Республикасы азаматтарының құқықтары мен заңды мүдделерін қорғау болып табылады. Менің сұрағым осыған байланысты.

Бірінші сұрақ. Осы заң азаматтарды кәсіби емес және жалған психологиялық қызметтен қалай қорғайды? Механизм қабылданды ма?

Екінші сұрақ. Психологтардың іс-әрекеттеріне қатысты шағымдарды қарау тетігі көзделген бе? Рақмет.

ТӨРАҒА. Жауап беріңіз.

ТҰЯҚБАЕВ Е.Ж. Бибігүл Бүркітқызы, сұрағыңызға рақмет.

Бірінші мәселе бойынша айтсақ, осы заңның философиясының өзі азаматтарды псевдопсихологтардан қорғау. Сондықтан бұл жерде бірнеше сатылы механизмдерді енгізіп отырмыз. Жаңа мен айтып кеткен реестр бар.

Екінші мәселе – психологтардың этикасы, ақпараттарды сұрату, адамдармен жұмыс істеу регламенті. Біз бұны министрліктің құжатымен, бұйрығымен жеке бекітетін боламыз.

Үшінші мәселе. Егер адамдар сапасыз қызмет алып, шағым түсіретін болса, оны реестрден алып тастау механизмі қаралатын болады. Біз оған жеке регламент жасап отырмыз.

Жауапкершілікке келетін болсақ, осы заңда тікелей жауапкершілік қарастырылмаған. Басқа заңдарға, мысалы, «Жарнама туралы» Заң, «Тұтынушылардың құқықтарын қорғау туралы» Заң немесе «Онлайн-платформалар және онлайн-жарнама туралы» Заңның нормалары бұзылатын болса, онда осы заңдардың шеңберінде жауапкершіліктер қарастырылған. Сондықтан біз жеке бақылайтын органды немесе психологтардың қызметін, жауапкершілігін реттейтін мемлекеттік органды анықтап отырған жоқпыз. Әркім өз құзыреті бойынша қарайды, шағым түскен болса осы заңның арқасында адамдарда жеке құқық пайда болады, яғни тұтынушылардың құқығы бұзылғаны туралы сотқа, полицияға жүгіне алады. Сондықтан қолданыстағы заң шеңберінде жауапкершілік қарастырылады. Заңның іс жүзінде қалай іске асатынын біз жіті бақылап отырамыз. Алдымен іштегі барлық жағдайды реттеп алып, біраз уақыт өткеннен кейін нақты жауапкершілікке қайта оралуға болады. Рақмет.

ТӨРАҒА. Дұрыс. Өте маңызды заң. Депутаттардың бәрі негізгі нормаларды қолдап отыр.

Ербол Жоракелдіұлы, в целом не вызывает сомнений, что закон очень важный, нужно отрегулировать эту сферу. Очень много людей без знаний, образования, диплома.

Фактически это же мошенничество – использование каких-то потребностей людей для зарабатывания на них денег. Таких случаев немало, мы об этом читаем, слышим и видим.

Но я хочу обозначить еще одну проблему, чтобы дальше в работе ее имели в виду. Это не только ваша компетенция, а в большей степени, наверное, это компетенция Министерства здравоохранения.

Сейчас поколение зумеров. У многих из нас есть дети-зумеры или внуки-зумеры, родственники-зумеры. У них психика очень лабильная в силу многих причин. Наверное, время такое или социальные сети влияют, интернет, искусственный интеллект оказывают влияние. У зумеров очень нестабильная психика. Конечно, не у всех, но у многих. На это, наверное, есть объективные причины. Об этой проблеме сегодня не говорят, а надо говорить, что многие молодые люди сталкиваются с психологическими сложностями. Это адаптация, коммуникация, общение, поиск друзей, будущих супругов. И они даже разводятся, потому что не могут наладить нормальную коммуникацию в семье.

Проблема серьезная. Есть и более сложные случаи, когда не только психолог, а психиатр уже нужен. Здесь проблема нестабильности и лабильности психики людей, которые растут в эпоху цифровых технологий. Мы к этой проблеме относимся по остаточному принципу, но это поколение – будущее страны, поколение, которое дальше будет развивать страну, управлять страной.

Психологическая устойчивость – это очень важное качество, особенно в современном мире. В этой связи ощущение такое, что недостаточно выстроена система оказания поддержки молодым людям, которые сталкиваются с определенными сложностями, связанными с адаптацией, коммуникацией и так далее.

Мы в рамках многих благотворительных организаций работаем, встречаемся и видим эту проблему. Мы ездили с нашими коллегами в специальные учреждения, общались с молодыми людьми. Многие из них стесняются, родители стесняются раскрывать эти проблемы, говорить о них, чтобы вокруг их детей не возникали какие-то стигмы.

Мне кажется, это серьезная проблема, которую общество сегодня несколько замалчивает, но о ней надо говорить, надо выстраивать правильную систему поддержки молодых людей, которые сталкиваются с психологическими проблемами, а количество таких детей растет.

Думаю, Вам, Ербол Жоракелдіұлы, надо будет в рамках министерства с вашими коллегами на эту тему поговорить. Мне кажется, надо послушать и специалистов. Мы же не специалисты, но мы посещали эти центры, нам врачи говорили, что количество таких молодых людей растет, поэтому этими вопросами тоже надо заниматься.

Басқа сұрақтар жоқ.

Рақмет, Әсем Қалашбайқызы. Орныңызға отырыңыз.

Енді заңды талқылауға көшейік.

Сөз депутат Рүстемов Руслан Рүстемұлына беріледі.

РҮСТЕМОВ Р.Р. Рақмет.

Құрметті Мәулен Сағатханұлы, қадірлі әріптестер! Қаралып отырған «Психологиялық қызмет туралы» Қазақстан Республикасының Заңы қоғамның

сұранысынан туындаған және азаматтардың құқықтарын қорғауға бағытталған өзекті заңнамалық бастама болып саналады.

Соңғы жылдары психологиялық көмекке деген қажеттілік айтарлықтай артты. Қоғамдағы әлеуметтік өзгерістер, ақпараттық жүктеменің күшеюі, отбасындағы күйзелістер азаматтардың психологиялық қолдау қызметтеріне жиі жүгінуіне алып келуде. Мұндай жағдайда көрсетілетін көмектің сапасы мен қауіпсіздігі мемлекет тарапынан тиісті деңгейде қамтамасыз етілуі тиіс. Өкінішке қарай, қазіргі уақытта психологиялық қызмет көрсету саласында бірыңғай талаптардың болмауы, кәсіби даярлығы жоқ адамдардың өздерін психолог ретінде таныстыруы және интернет кеңістігінде түрлі жалған мамандардың көбеюі азаматтардың құқықтары мен денсаулығына қауіп төндіруде. Осы тұрғыдан алғанда заңда көзделген кәсіби стандарттарды енгізу, психологтарды сертификаттау, мемлекеттік тізілім жүргізу, Әдеп кодексін бекіту және ғылыми негізделген әдістемелерді қолдану талаптары аталған саланы жүйелі түрде реттеуге мүмкіндік береді. Сонымен қатар құжаттың қабылдануы психологиялық денсаулық мәдениетін қалыптастыруға, отбасы институтын нығайтуға, зорлық-зомбылықтың, буллингтің, тәуелділіктің және суицидтік мінез-құлықтың алдын алу шараларын жетілдіруге оң әсерін тигізеді.

Осыған байланысты мен аталған заңды қолдаймын және оның маңыздылығын ескере отырып, сіздерді де қолдауға шақырамын.

Назарларыңызға рақмет.

ТӨРАҒА. Талқылауға қатысатын басқа депутаттар жоқ. Енді заң бойынша шешім қабылдайық.

«Психологиялық қызмет туралы» Қазақстан Республикасының Заңын мақұлдау жөніндегі Сенат қаулысын дауысқа қоямын. Дауыс беру режимі қосылсын. Дауыс беріңіздер.

Нәтижесін экранда көрсетіңіздер. Заң мақұлданды.

Құрметті әріптестер! Қаралған заң психологиялық қызмет атқару процесінде туындайтын қоғамдық қатынастарды реттеуге бағытталған. Сондай-ақ құжатта психологиялық көмек алушы азаматтардың құқықтары мен мүдделерін қорғауды көздейтін ережелер бар. Мемлекеттік органдардың құзыреті де жан-жақты реттеліп отыр. Жалпы, заң азаматтарға сапалы психологиялық көмек көрсетуге оң септігін тигізеді деп сенеміз.

Осы заң бойынша шақырылған әріптестерге рақмет. Сау болыңыздар.

Құрметті депутаттар, күн тәртібіндегі келесі мәселе Қазақстан Республикасы Парламентінің Мәжілісі қабылдаған «Қазақстан Республикасындағы кейбір заңнамалық актілеріне мемлекеттік басқару және жергілікті өзін-өзі басқару мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасының бірінші оқылымда қарау жөнінде.

Заң бойынша баяндама жасау үшін сөз Экономикалық саясат, инновациялық даму және кәсіпкерлік комитетінің хатшысы Шайдаров Серік Жаманқұлұлына беріледі.

ШАЙДАРОВ С.Ж. Құрметті Мәулен Сағатханұлы, құрметті әріптестер! Заңның мақсаты жергілікті өкілді органдардың өкілеттіктерін кеңейту, мемлекеттік және жергілікті

өзін-өзі басқарудың қаржылық негізін нығайту, сондай-ақ жергілікті деңгейдегі мемлекеттік басқарудың тиімділігін арттыру болып табылады.

Заң арқылы Қазақстан Республикасының 7 кодексіне және 19 заңына өзгерістер мен толықтырулар енгізіледі.

Түзетулердің бірінші блогы жергілікті өзін-өзі басқару мәселелеріне қатысты. Атап айтқанда, мәслихаттардың өкілеттіктері кеңейтіледі. Оларға әкімдердің халықпен кездесулері барысында көтерілген проблемалық мәселелерді шешу жөніндегі іс-қимыл жоспарларын іске асыру қорытындыларын қарау, бюджет комиссияларының жұмысына қатысу, елді мекендерді санитарлық тазалау қағидаларын бекіту, сондай-ақ тексеру комиссияларының төрағасы мен мүшелеріне тәртіптік жаза қолдану құқығы беріледі. Сонымен қатар мәслихат төрағасы мен мәслихат аппараты басшысы өкілеттіктерінің аражігі ажыратылады, мәслихат депутаттарының депутаттық сауалдарына жауап беру мерзімдері 30 күннен 15 күнге дейін қысқартылады, жергілікті қоғамдастық жиналыстарының өкілеттіктері кеңейтіледі. Бір тұлға бір облыс, республикалық маңызы бар қала және астана, аудан мәслихатының төрағасы болып қатарынан екі реттен артық сайлана алмайды.

Жергілікті өзін-өзі басқарудың қаржылық дербестігін нығайту мақсатында аудандық маңызы бар қалалардың, ауылдардың, кенттердің және ауылдық округтердің бюджеттеріне қосымша кіріс көздерін беру көзделеді. Заңды тұлғалар мен жеке кәсіпкерлердің мүлік салығынан түсетін түсімдерінің бір бөлігі, қызметтің жекелеген түрлерімен айналысу құқығы үшін лицензиялық алымдар, сондай-ақ жекелеген экологиялық айыппұлдардың жекелеген түрлері беріледі.

Түзетулердің келесі блогы жер қатынастары мен инвестициялық жобаларды іске асыру мәселелеріне арналған.

Инвестициялық жобаларды іске асыру үшін жер учаскелерін беру тетіктері жетілдіріледі, қоғамдық талқылауларды өткізу тәртібі нақтыланады, сондай-ақ сәулет, қала құрылысы және құрылыс салаларындағы процестерді цифрландыру жалғастырылады.

Жекелеген түзетулер тұрғын үй қатынастарын жетілдіруге бағытталған. Атап айтқанда, жалғыз тұрғын үйі апаттық деп танылған азаматтарды тұрғын үймен қамтамасыз ету тетіктері нақтыланады. Сонымен бірге атқарушы органдар оңалту рәсімінен өтіп жатқан коммуналдық меншіктегі жекелеген энергия өндіруші ұйымдарды субсидиялауды жүзеге асырады.

Түзетулер қосалқы репродуктивтік әдістер мен технологияларды қолдануды реттейтін және суррогат ана болу мәселелеріне қатысты да енгізілді.

Сондай-ақ мектепке дейінгі және орта білім беру саласындағы жергілікті атқарушы органдардың жекелеген құзыреттерін облыстық деңгейден аудандық және облыстық маңызы бар қалалар деңгейіне беру көзделеді. Осыған байланысты Бюджет кодексіне мектепке дейінгі және орта білім беруге арналған тиісті шығыстарды облыстық деңгейден аудандар мен облыстық маңызы бар қалалар деңгейіне қайта бөлу көзделіп отыр.

Өздеріңізге белгілі, Құрылыс кодексінде «толық бітіріп берілетін» жобалар ұғымы енгізілген. Осыған байланысты осындай жобалар бойынша мемлекеттік міндеттемелерді орындауға қатысты бюджет заңнамасының жекелеген ережелері нақтыланады.

Заңды қарау барысында кейбір қарама-қайшылықтар да анықталғанын айту керек. Мысалы, жергілікті атқарушы органдардың алқалы орган ретіндегі өкілеттіктері мен мемлекеттік саясатты тиісті аумақта іске асыруды қамтамасыз ететін лауазымды тұлға ретіндегі әкімдердің өкілеттіктерін нақты ажырату мәселесін одан әрі жетілдіру қажеттігі назар аудартады. Мәселен, «Білім туралы» Заңға сәйкес жергілікті атқарушы орган – алқалы орган құрылымдық бөлімшенің бірінші басшысын тағайындайды және қызметінен босатады делінген. Алайда «Қазақстан Республикасындағы жергілікті мемлекеттік басқару және өзін-өзі басқару туралы» Заңның 33-бабына сәйкес құрылымдық бөлімшелердің басшыларын тағайындау және қызметінен босату әкімнің құзыретіне жатады. Тағы бір қарама-қайшылық, заңмен мәслихаттардың құзыреті коммуналдық қалдықтарды басқару саласындағы мемлекеттік саясатты іске асыру өкілеттігімен толықтырылады. Алайда мәслихаттар өкілді орган ретінде жалпымемлекеттік мүдделерді ескере отырып, оны іске асыруға қажетті шараларды белгілейді және олардың орындалуын бақылайды, ал іске асыру функциялары әкімдіктердің құзыретіне жатады.

Жалпы алғанда, мұндай мәселелер жүйелі сипатқа ие. Осыған байланысты болашақта әкімдік, мәслихат және әкімдер арасындағы өкілеттіктерді заңнамалық тұрғыдан нақты ажырату қажет деп санаймыз.

Құрметті әріптестер! Сенаттың тұрақты комитеттерінен заң тұжырымдамасы бойынша ескертулер мен ұсыныстар түскен жоқ.

Баяндалғанды ескере келе Экономикалық саясат, инновациялық даму және кәсіпкерлік комитеті «Қазақстан Республикасы Парламентінің комитеттері мен комиссиялары туралы» Қазақстан Республикасы Заңының 29-бабы 7) тармақшасын басшылыққа ала отырып, «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне мемлекеттік басқару және жергілікті өзін-өзі басқару мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасының Заңын бірінші оқылымда мақұлдауды ұсынады. Рақмет.

ТӨРАҒА. Құрметті әріптестер, заң бойынша сұрақтарыңыз бар ма?

Сөз депутат Орынбасаров Бекбол Тілеумұратұлына беріледі.

ОРЫНБАСАРОВ Б.Т. Рақмет, Мәулен Сағатханұлы.

Менің сұрағым Ұлттық экономика министрлігінің өкіліне.

Жаңа заң бойынша аудандық мәслихаттар компаниялардың табыс салығының жартысынан астамын, яғни 50 пайызын өзінде қалдыруды көздеп отыр. Бірақ бұл жерде бір мәселе бар. Әртүрлі елді мекенде бизнес өкілдерінің, соның ішінде бизнес субъектілерінің орналасуы әртүрлі. Ол экономикалық жағдайға байланысты. Бір елді мекенде инфрақұрылымның жақсы орналасуына байланысты, тоғыз жолдың торабында орналасуына байланысты ірі бизнес субъектілері өте жиі шоғырланған болуы мүмкін. Ал аудандардың тұйықталған бөліктерінде бизнес субъектілерінің орналасуы өте нашар болуы мүмкін. Осыған байланысты сұрақ бар.

Бірінші сұрақ. Жалпы бұл теңсіздік ертеңгі күні жағдайы нашар және жағдайы жақсы ауылдардың (бай, кедей) аражігін ажыратып жібермей ме? Жалпы, ертең бұндай алшақтықты, теңсіздікті қалай реттейтін боламыз? Механизмі бар ма?

Екінші сұрақ. Құрылысқа байланысты доллар бағамының өзгеруіне байланысты нарықтағы EPS-келісімшарттармен мердігер компаниялардың өздеріне бағаны өсіруге мүмкіндік беріп отырмыз, яғни ертеңгі күні өздерінің білгеніне салып, бағаның шамадан тыс шарықтап кетуіне жол берілмей ме? Бұл қанша дегенмен бюджеттің ақшасы ғой. Ертең бұны қалай реттейтін болады, бұның бір механизмі қарастырылған ба? Оны тоқтатуға мүмкіндік бар ма? Рақмет.

ТӨРАҒА. Ұлттық экономика вице-министрі Омарбеков Бауыржан Бақытұлы, жауап беріңіз.

ОМАРБЕКОВ Б.Б. Сұрағыңызға рақмет.

Өңірлер арасындағы бюджеттік теңгерімділікті қамтамасыз етудің механизмдері қолданыстағы заңда толығымен қарастырылған, яғни субвенциялар, трансферттер. Жоспарлаған кезде өңірдің салықтық потенциалын, бюджетпен қамтамасыз ету деңгейін ескере отырып бюджет бекітіледі. Ал енді ұсынылып отырған өзгерістерге қатысты айтатын болсақ, бұнда негізі төртінші деңгейге қатысты болып отыр. Ол – белгілі бір қызмет түрлерімен айналысқандағы лицензиялық алымдар, мұнай саласын есептемегенде экологиялық айыппұлдар және заңды тұлғалар мен жеке кәсіпкерлердің мүлік салығының жартысын төртінші деңгейге бағыттау.

Лицензиялық алым мен экологиялық айыппұлдардың көлемі өңірлер арасындағы теңгерімсіздікке алып келетіндей жоғары емес. Салыстырмалы түрде айтсақ, мүлік салығының көлемінен ауқымды, жартысын есептегеннің өзінде төртінші деңгейге 242 миллиард теңге бағытталатын болады. Бұнда теңгерімсіздікті болдырмау мақсатында, өзіңіз айтқандай, салықтық потенциалы жоғары ауылдар көп табысқа қол жеткізіп, төмендер төмен түсімге қол жеткізбеу мақсатында біз осы салықты өңірлер арасында, яғни округтер арасында бөлуді мәслихаттардың шешіміне қалдырып отырмыз. Салық потенциалын, халық санын, басқа да критерийлерін есептей отырып мәслихат заң қабылданған жағдайда алдағы уақытта әділ шешім қабылдайды деген сенімдеміз. Ал EPS-келісімшарт бойынша айтсақ, ол жерде құрылыстың көлемі бейберекет бақылаусыз ұлғая береді деген сөз емес. Біріншіден, шетелдік құрал-жабдықтардың болуына қатысты мәселелер болады. Екіншіден, құрылыс көлемінің құны өзгерген кездегі бақылау тетіктері де қолданыстағы заңнамада бар. Сондай-ақ заңнамалық қолданысқа байланысты практиканы ескере келе құрылыс көлемін, яғни құнын қайта қараудың критерийлерін алдағы уақытта белгілі бір заңға тәуелді актілер негізінде реттеуді жоспарлап отырмыз.

ТӨРАҒА. Сөз депутат Сатвалдиев Алишер Гапиржановичке беріледі.

САТВАЛДИЕВ А.Г. Рақмет, құрметті Мәулен Сағатханұлы.

Менің сұрағым Ұлттық экономика министрлігінің өкіліне.

Бүгін қарастырылып отырған заңда жергілікті өкілді органдар, яғни мәслихаттардың өкілеттіктерін кеңейту және олардың жергілікті мемлекеттік басқару жүйесіндегі рөлін күшейту көзделген. Әрине, бұл бастаманы қолдаймыз. Өйткені мәслихаттар шешімдерінің едәуір бөлігін іске асыру жергілікті атқарушы органдармен өзара іс-қимылды талап етеді.

Сондықтан олардың тиімділігі көбінесе заңда көзделген мақсаттарға қол жеткізу жолындағы үйлесімді жұмыстарға байланысты. Осы орайда бірнеше сұрағым бар.

Бірінші. Мәслихаттардың шешімдерін, ұсыныстары мен бастамаларын жергілікті атқарушы органдар міндетті түрде қарау үшін, олардың орындалуын қамтамасыз ету үшін заңда қандай қосымша тетіктер қарастырылған?

Екінші. Ұсынылып отырған нормалар жергілікті жердегі өкілді органдардың рөлін нақты түрде күшейтуді қалай қамтамасыз етеді? Рақмет.

ТӨРАҒА. Бауыржан Бақытұлы, жауап беріңіз.

ОМАРБЕКОВ Б.Б. Сұрағыңызға рақмет.

Жалпы, мәслихат пен жергілікті атқарушы органдардың арасындағы қарым-қатынас тетіктері қолданыстағы заңда нақты көрсетілген. Оның ішінде атқарушы органдардың басшыларының есебін тыңдау, бюджеттің атқарылуы немесе өңірлердің даму жоспарларының орындалуы туралы есептерін тыңдау, бюджеттің атқарылуы бойынша есеп екі рет қабылданбаған жағдайда әкімге сенімсіздік білдіру, экономикалық, әлеуметтік бағдарламалардың орындалуы, барлығы мәслихаттың тұрақты қарауында болып, ол бойынша механизмдер реттелген деп ойлаймыз. Бірақ қосымша механизмдер де беріліп отыр. Ол – әкімдердің қалауы бойынша емес, депутаттардың бюджет комиссиясында міндетті түрде мүшелікте болуы, сондай-ақ депутаттардың депутаттық сауалдарын қарау мерзімдерінің екі есе қысқарғандығы, яғни 30 күннен 15 күнге дейін, сонымен қатар азаматтардың арыз-шағымдарының негізінде қоғамдық маңызы бар мәселелер бойынша депутаттық сауалдар жолдау деген сияқты мәселелер.

Екінші мәселе. Әкімдердің халықпен кездесуі барысында көтерілген мәселелердің іске асырылу жоспарларының орындалуын қадағалау және тексеру комиссияларының төрағалары мен мүшелерін тәртіптік жауапкершілікке тарту мәселелері қосымша беріліп отыр. Оның барлығы да мәслихаттардың жергілікті мәселелерді шешудегі рөлін арттырады деп сенеміз. Рақмет.

ТӨРАҒА. Сөз депутат Нұғманов Амангелді Шайхоллаұлына беріледі.

НҰҒМАНОВ А.Ш. Рақмет, құрметті Мәулен Сағатханұлы.

Менің сұрағым Ұлттық экономика министрлігіне және жалпы жергілікті атқарушы органдардың баршасына қатысты.

Заң жобасының негізгі мақсаты ауылдар, кенттер, ауылдық округтер және аудандық маңызы бар қалалардың қаржылық дербестігін арттыру екені белгілі. Бірақ әрқайсысының табыс базасы, жалпы даму барысы әртүрлі. Кейбір елді мекендерде ауызсу жетпейді, табиғи газ тапшы, енді бірінде жол инфрақұрылымы, жер телімдері сияқты мәселелер көп туындайды. Бұл мәселелер елді мекендер арасында әлеуметтік-экономикалық алшақтықтың ұлғаюына алып келеді. Осыған байланысты Үкімет өңірлер арасындағы қаржылық теңгерімді сақтау үшін қандай нақты тетіктер енгізуді жоспарлап отыр? Оның ішінде субсидия мәселесі, салықты жеңілдету, аудан, облыс, республика бюджеттерінен тиісті қолдау мәселесі сияқты қолдаулар.

Тиісті шараларды жоспарлау басталмаған болса өз басым осы мәселелердің маңыздылығына байланысты атсалысып, көмектесуге дайынмын. Бұл бір.

Екінші. Негізі мәселені түбегейлі шешу үшін жеке қожалық шаруашылығы туралы заң қабылдау керек сияқты. Осындай ой мазалайды. Рақмет.

ТӨРАҒА. Бауыржан Бақытұлы, жауап беріңіз.

ОМАРБЕКОВ Б.Б. Сұрағыңызға рақмет.

Бұл сұрақтың жауабы бірінші сұраққа байланысты болып отыр. Шын мәнінде Үкіметтің алдына қойып отырған мақсаты – Мемлекет басшысының тапсырмасы бойынша төртінші деңгейдегі ауыл округтері әкімдерінің бюджеттік дербестігі деңгейін ұлғайту. Өткен жылдың қорытындысы бойынша төртінші деңгейлі бюджеттің өзін-өзі қамтамасыз етуі 34 пайыздың шамасында.

Менің бағана бірінші сұраққа берген жауабыма сәйкес, яғни қосымша беріліп отырған салықтардың негізінде төртінші деңгейлі бюджеттердің өзін-өзі қамтамасыз ету деңгейі 80 пайыздан асатын болады. Әрине, 80 пайызбен қамтамасыз ету де жеткіліксіз. Біз бұл бағыттағы жұмысты әрі қарай да атқаратын боламыз. Бірақ тек қана сол төртінші деңгейлі бюджетте емес, жоғары тұрған бюджеттің де есебінен ауылдың инфрақұрылымдық, әлеуметтік мәселелері (аудандық бюджеттен, облыстық бюджеттен, республикалық бюджеттен) өз шешімін тауып отыратын болады.

Бағанағы қосымша қабылдануы ықтимал заңға сәйкес айтсақ, біз бұны депутаттық корпуспен талқылауға әзірміз. Салалық министрлікпен, яғни Ауыл шаруашылығы министрлігімен бірге бұл мәселені өздеріңізбен талқылауға әзірміз. Рақмет.

ТӨРАҒА. Рақмет. Басқа сұрақтар жоқ.

Рақмет, Серік Жаманқұлұлы. Орныңызға отырыңыз.

Құрметті әріптестер, енді заңды талқылауға көшейік.

Сөз депутат Аққожина Бибігүл Бүркітқызына беріледі.

АҚҚОЖИНА Б.Б. Рақмет.

Құрметті Мәулен Сағатханұлы, құрметті әріптестер! Қаралып отырған заң мемлекеттік басқарудың тиімділігін арттыру, өңірлердің дербестігін нығайту және жергілікті өзін-өзі басқару жүйесін жетілдіру бағытын кезең-кезеңмен іске асыруға бағытталған.

Заңның негізгі жаңалықтарының бірі мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту, сондай-ақ орта білім беру саласындағы жекелеген шығыстар мен өкілеттіктерді облыстық деңгейден аудандық және облыстық маңызы бар қалалар деңгейіне беру болып табылады. Негізінде бұл білім беру ұйымдарын басқаруда және олардың қызметіне қатысты шешімдер қабылдауда жергілікті атқарушы органдардың рөлін күшейтуді көздейді. Бұл мектептердің қажеттіліктеріне жедел ден қоюға, қаржыландыру, кадрлық қамтамасыз ету және инфрақұрылымды дамыту мәселелерін тиімдірек шешуге мүмкіндік береді.

Заңда жергілікті өзін-өзі басқарудың қаржылық дербестігін нығайтуға, мәслихаттардың өкілеттіктерін кеңейтуге, мемлекеттік қызметтер көрсету тетіктерін

жетілдіруге және мемлекеттік басқару жүйесіне цифрлық құралдарды одан әрі енгізуге бағытталған шаралар көзделген. Мәслихаттардың өкілеттіктерін кеңейту жергілікті маңызы бар мәселелерді шешудегі өкілді органдардың рөлін арттыруға мүмкіндік берсе, цифрландыру мемлекеттік процестердің ашықтығын және көрсетілетін қызметтердің сапасын арттыруға ықпал етеді.

Заң кешенді сипатқа ие және мемлекеттік басқару жүйесін одан әрі жетілдіруге, жергілікті билік органдары жұмысының тиімділігін арттыруға және азаматтардың өмір сүру сапасын жақсартуға бағытталған.

Ұсынылып отырған өзгерістердің әлеуметтік маңыздылығы мен практикалық бағытын ескере отырып, аталған заңды қолдаймын және әріптестерімді оны мақұлдауға шақырамын.

Назарларыңызға рақмет.

ТӨРАҒА. Рақмет.

Талқылауға қатысатын басқа депутаттар жоқ. Енді заң бойынша шешім қабылдайық.

«Қазақстан Республикасындағы кейбір заңнамалық актілеріне мемлекеттік басқару және жергілікті өзін-өзі басқару мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасының Заңын бірінші оқылымда мақұлдау жөніндегі Сенат қаулысын дауысқа қоямын. Дауыс беру режимі қосылсын. Дауыс беріңіздер.

Нәтижесін экранда көрсетіңіздер. Қаулы қабылданды.

Бас комитетке заңды екінші оқылымға әзірлеу тапсырылады.

Сөз Алдашев Сүйіндік Тасеменұлына беріледі.

АЛДАШЕВ С.Т. Рақмет.

Құрметті Мәулен Сағатханұлы, құрметті әріптестер! Сенат отырысының күн тәртібіне «Қазақстан Республикасындағы кейбір заңнамалық актілеріне мемлекеттік басқару және жергілікті өзін-өзі басқару мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасының Заңын екінші оқылымда қарау мәселесін енгізуді сұраймын. Рақмет.

ТӨРАҒА. Рақмет.

Құрметті әріптестер, бұл ұсынысты дауысқа қоямын. Дауыс беру режимі қосылсын. Дауыс беріңіздер.

Нәтижесін экранда көрсетіңіздер. Шешім қабылданды. Заң бүгін екінші оқылымда қаралады.

Осы мәселе бойынша шақырылған әріптестер, екінші оқылымға дейін боссыздар.

Құрметті депутаттар! Күн тәртібіндегі келесі мәселе Қазақстан Республикасы Парламентінің Мәжілісі қабылдаған «Қазақстан Республикасындағы кедендік реттеу туралы» Қазақстан Республикасының Кодексіне өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасының Заңын бірінші оқылымда қарау жөнінде.

Заң бойынша баяндама жасау үшін сөз Қаржы және бюджет комитетінің мүшесі Орынбасаров Бекбол Тілеумұратұлына беріледі.

ОРЫНБАСАРОВ Б.Т. Құрметті Мәулен Сағатханұлы, құрметті әріптестер! Назарларыңызға «Қазақстан Республикасындағы кедендік реттеу туралы» Қазақстан Республикасының Кодексіне өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасының Заңы ұсынылып отыр.

Аталған заң 2017 жылғы 11 сәуірдегі Еуразиялық экономикалық одақтың Кеден кодексі туралы шартқа жеке тұлғаларға сатуға арналған электрондық сауда тауарларын реттеуге қатысты өзгерістер енгізу туралы хаттамаларға сәйкес келтіру мақсатында әзірленгенін атап өткен жөн.

Осы құжат шеңберінде Еуразиялық экономикалық одақтың кедендік шекарасы арқылы электрондық сауда тауарларын өткізу тәртібі мен шарттарының өзіндік ерекшеліктері нақты белгіленеді. Сонымен қатар заңнамалық деңгейде «электрондық сауда операторы» деген жаңа ұғым енгізіліп отыр. Бұл ретте жаңа заңнамалық түзетулер электрондық сауда операторларының арнайы тізіліміне енгізу шарттары мен тәртібін айқындап, олардың негізгі міндеттері мен құқықтық жауапкершілігін шегелеп береді. Сонымен бірге кедендік рәсімдеу үдерісін заманауи талаптарға сай бейімдеу мақсатында кедендік декларацияның мүлдем жаңа түрі, яғни электрондық сауда декларациясы қолданысқа енгізіледі. Бұл ретте жеке тұлғаларға сатуға арналған электрондық сауда тауарларына қатысты кеден қоймасының кедендік рәсімін қолданудың да өзіндік ерекшеліктері толықтай реттелетін болады.

Ұсынылып отырған заң шетелдік интернет-алаңдарда сатып алынатын тауарлардың толық әрі нақты статистикасын қалыптастыруға және кедендік әкімшілендіру сапасын айтарлықтай жақсартуға септігін тигізеді. Бұдан басқа электрондық сауда операторының тауарларды декларациялау бөлігінде халық үшін кедендік рәсімдерді барынша жеңілдетуіне мүмкіндік береді. Бұл қадамдар электрондық сауда тауарлары импортының толық, анық статистикасы мен құрылымын қалыптастыруды қамтамасыз етіп, жалпы отандық нарықтың ашықтығы мен айқындығын арттыруға тікелей ықпал етеді.

Аталған заң жұмыс тобының отырысында, комитет отырысында және комитеттің кеңейтілген отырысында жан-жақты қаралып талқыланды. Сенаттың тұрақты комитеттерінен заңның тұжырымдамалары бойынша ескертулер мен ұсыныстар түскен жоқ.

Құрметті Мәулен Сағатханұлы, құрметті әріптестер! Баяндалғанды ескере отырып, Қаржы және бюджет комитеті «Қазақстан Республикасындағы кедендік реттеу туралы» Қазақстан Республикасының Кодексіне өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасының Заңын Қазақстан Республикасы Парламенті Сенаты Регламентінің 58-тармағына сәйкес бірінші оқылымда мақұлдауды ұсынады.

Назарларыңызға рақмет.

ТӨРАҒА. Рақмет.

Құрметті әріптестер, заң бойынша сұрақтарыңыз бар ма?

Сөз депутат Медебаев Советбек Тұрсынұлына беріледі.

МЕДЕБАЕВ С.Т. Рақмет, құрметті Мәулен Сағатханұлы.

Вопрос адресован представителю Министерства национальной экономики Республики Казахстан.

В последние годы электронная торговля стала одним из наиболее активно развивающихся направлений мировой и национальной экономик. Все больше физических лиц приобретают товары через интернет-магазины и зарубежные электронные торговые площадки, что приводит к увеличению количества товаров, пересекающих таможенную границу. В связи с этим возникла необходимость установления четких правил таможенного регулирования, которые определяют порядок оформления товаров, расчета и уплаты таможенных платежей.

Законодательство Республики Казахстан предусматривает специальные нормы для товаров электронной торговли, направленные на обеспечение контроля со стороны таможенных органов и упрощение процедур для участников электронной коммерции.

В этой связи возникает вопрос. Каким образом определяется размер таможенной пошлины на товары электронной торговли, какие показатели учитываются при ее исчислении? Рақмет.

ТӨРАҒА. Ұлттық экономика бірінші вице-министрі Әмрин Азамат Кемеңгерұлы, жауап беріңіз.

ӘМРИН А.К. Уважаемый Советбек Турсынович, спасибо за вопрос.

В целом установление единой ставки таможенной пошлины в размере 5 процентов было решением Совета Евразийской экономической комиссии в декабре 2025 года. Ее размер обсуждался экспертами пяти стран и был согласован.

Решение в части единого размера пошлины по всем товарам было принято для того, чтобы упростить процесс администрирования товаров электронной торговли.

Что касается величины пошлины, почему установили ставку 5 процентов. Решение было основано на анализе, который провела Евразийская экономическая комиссия. Это усредненная ставка единого таможенного тарифа, если брать всю номенклатуру товаров и все действующие на них пошлины.

Основным показателем для исчисления пошлины является стоимость товара, которая указана в чеках об оплате товара. Весь этот процесс (подход) позволяет повысить качество таможенного администрирования и сократить административные процедуры, в целом будет способствовать развитию электронной коммерции. Спасибо.

ТӨРАҒА. Рақмет.

Сөз депутат Бұқтұғұтов Шәкәрім Сабырұлына беріледі.

БҰҚТҰҒҰТОВ Ш.С. Рақмет, Мәулен Сағатханұлы.

Құрметті әріптестер, менің сұрағым Қаржы министрлігінің өкіліне.

Глава государства перед Правительством ставит задачу превратить Казахстан в транспортный цифровой хаб. Буквально вчера он позиционировал это европейской общественности. Но в пункте 1 статьи 553 Таможенного кодекса жестко декларируется вопрос о необходимости представлять декларацию оператору с учетом места проживания.

Это означает, что поступаемый товар будет предназначаться, по нашему мнению, только для жителей Казахстана.

Вместе с тем такие крупные игроки, как Wildberries, Amazon, AliExpress и другие, с учетом того, что уже имеют опыт, планировали развивать не только для жителей Казахстана, но и для всего Евразийского экономического союза (Казахстан, Россия и так далее).

Насколько экономически это обосновано, если в будущем с учетом принятия поправок для крупных игроков, которые вкладывают средства, инвестируют, будут такие достаточно жесткие и в то же время необходимые меры? Рақмет.

ТӨРАҒА. Қаржы вице-министрі Біржанов Ержан Ерікұлы, жауап беріңіз.

БІРЖАНОВ Е.Е. Уважаемый Шакарым Сабырович, спасибо за вопрос.

Как Вы правильно заметили, в данном законопроекте в большей части предусмотрены нормы для электронной торговли, конечных покупателей (потребителей), когда казахстанский оператор привозит товар, проходит через все процедуры.

Это упрощение процедур, конечному покупателю, условно, можно не декларировать, потому что эта обязанность переходит к нашему оператору. Это по концепции B2C.

Но учитывая наше географическое расположение и задачи по увеличению транзитного потенциала, здесь тоже есть возможность оператору, условно, совместно с международными площадками работать и завозить товар, как большой транспортный хаб. Те же китайские площадки могут в рамках соглашения с нашим оператором завезти товар без проведения процедуры очистки по процедуре «таможенный склад». После данной процедуры, если товары будут продаваться бизнесу в Казахстане, то будет оформляться очистка выпуска.

Если эти товары будут уходить в страны Евразийского экономического союза, то будет оформляться декларация на транзит. Но если эти товары будут уходить в третьи страны, условно, Узбекистан или Азербайджан, то будет оформляться режим «реэкспорт», то есть некий лаг времени для процедур, чтобы сразу на входе не забирать деньги. Это очень хорошая возможность использовать Казахстан как логистический хаб.

На сегодня большие планы есть по созданию таких хабов в ряде аэропортов Казахстана. Данная работа проводится. Мы сейчас создаем законодательную базу, чтобы этот механизм работал, чтобы товары доставлялись быстрее, деньги бизнеса не отвлекались на исполнение на входе непроданного товара таможенными платежами. Спасибо.

ТӨРАҒА. Рақмет.

Сөз депутат Алтынбек Нухұлына беріледі.

НУХҰЛЫ А. Рақмет, құрметті Мәулен Сағатханұлы.

Менің сұрағым Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің өкіліне.

Қарастырылып отырған заңмен электрондық сауда операторлары ретінде қызметті жүзеге асыруға үміткер заңды тұлғаны электрондық сауда операторларының тізіліміне

енгізудің негізгі шарттарының бірі ретінде – электрондық сауда операторында нақты уақыт режимінде кеден органдарының ақпараттық жүйесімен толықтай интеграцияланған және өзара әрекеттесетін цифрлық жүйенің болуы қарастырылады.

2025 жылы электрондық сауда өсіп, экономикамызда елеулі үлес алып отыр. Есепті жылы 286 миллиард теңгеге 26 миллион сәлемдеме елімізге кірген және бөлшек сауданың 15 пайызын құраған. 2029 жылы бұл үлесті 18,5 пайызға дейін жеткізу жоспарланып отыр. Осыған байланысты мынадай сұрақ туындайды.

Қазақстан Республикасының Қаржы министрлігі Мемлекеттік кірістер комитетінің ақпараттық жүйелері аталған талаптарға техникалық тұрғыдан қаншалықты дайын? Сондай-ақ заң электрондық коммерция операторларын интернет арқылы тауарларға тапсырыс беретін азаматтардың құпия ақпараттары мен жеке деректерін жариялауға немесе жеке мақсаттарға пайдаланбауға міндеттейді. Бұл ақпараттар қалай қорғалатын болады? Рақмет.

ТӨРАҒА. Ержан Ерікұлы, жауап беріңіз.

БІРЖАНОВ Е.Е. Құрметті Алтынбек Нухұлы, сұрағыңызға рақмет.

Расында да бұндай көлемді ақпаратты өңдеу мен алмасу Мемлекеттік кірістер комитеті қызметкерлерінен ресурстарды ұлғайтуды талап етеді. Сондықтан біз осы жұмысты 2023 жылдан бастаған болатынбыз. Пилоттық жоба ретінде екі оператордан басталды, қазір төрт операторомен жұмыс жасап жатырмыз. Бұндай пилоттық жобаны енгізу осы Салық кодексінде көзделген болатын. Соның арқасында қазір жасалып жатқан барлық рәсімдер электронды түрде жүргізіледі және де қазір осы электрондық сауда шеңберінде операторды растау үшін міндетті талаптардың бірі – осы мемлекеттік кірістер органдарымен ақпаратты онлайн түрде алмасу. Бұл бізде деректердің ашықтығы мен дәлдігінің талап етілуіне байланысты шарт.

Өздеріңіз білесіздер, қазіргі таңда бізде ақпараттық жүйелер туралы заңнамаға сай жаңа кеден жүйесі енгізілді және де жеке деректерді қорғау заңнамасына сай бұл ақпараттық жүйе міндетті түрде өкілетті органдарда сынақтан өтті. Сынақтан өткен кезде бес көзден осы хаттама алынды, іске қосылды. Бұл бір.

Екіншіден, өкілетті органдар біздің жүйелерді қарап, кезең-кезеңмен осы тексерісті жүргізіп тұрады.

Үшіншіден, біздің өзіміздің кибер-орталығымыз бар. Сол орталықтың шеңберінде күнделікті сырттан қандай да бір өзгерістер бар ма немесе сұраныстар бар ма, біз оны қадағалап отырамыз.

Төртіншіден, барлық қарым-қатынас кепілдендірілген және арнайы тексерілген каналдар арқылы ғана жүргізіледі. Сондықтан біз ақпараттық жүйемізді жетілдіріп, жеке деректерді сақтаудың заңнамаларына сай барлық талаптарды орындаймыз, олқылықтар болмайды. Рақмет.

ТӨРАҒА. Рақмет. Басқа сұрақтар жоқ.

Рақмет, Бекбол Тілеумұратұлы. Орныңызға отырыңыз.

Құрметті әріптестер, енді заңды талқылауға көшейік.

Сөз депутат Ниязова Нурия Исмагиловнаға беріледі.

НИЯЗОВА Н.И. Рақмет.

Құрметті Мәулен Сағатханұлы, құрметті әріптестер! Как уже отмечал в своем докладе мой коллега, законом предлагается внесение изменений и дополнений в Кодекс Республики Казахстан «О таможенном регулировании в Республике Казахстан».

Товары, приобретаемые на зарубежных интернет-площадках, которые относятся к товарам для личного пользования и не предназначены для осуществления предпринимательской деятельности, в настоящее время декларируются только при превышении норм беспошлинного ввоза товаров, что составляет 200 евро, 31 килограмм. Однако на данный момент товары для личного пользования физических лиц не включаются в официальную статистику, так как не относятся к торговому обороту.

В этой связи хотелось бы озвучить, что, согласно данным Комитета государственных доходов, за 2025 год ввезено более 26 миллионов посылок стоимостью 286 миллиардов тенге, при этом в бюджет уплачено более 2,8 миллиарда тенге. Однако количество посылок, не превышающих действующей нормы беспошлинного ввоза, составило более 97 процентов от общего количества. За пять месяцев 2026 года ввезено более 11 миллионов посылок стоимостью 131 миллиард тенге, при этом в бюджет уплачено 1,1 миллиарда тенге, что составило чуть более 1 процента.

В связи с чем декларирование всего объема товаров электронной торговли позволит сформировать полную статистику товаров, приобретаемых на зарубежных интернет-площадках, и улучшить качество администрирования.

Я поддерживаю данный закон и призываю уважаемых коллег поддержать. Рақмет.

ТӨРАҒА. Рақмет.

Талқылауға қатысатын басқа депутаттар жоқ. Енді заң бойынша шешім қабылдайық.

«Қазақстан Республикасындағы кедендік реттеу туралы» Қазақстан Республикасының Кодексіне өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасының Заңын бірінші оқылымда мақұлдау жөніндегі Сенат қаулысын дауысқа қоямын. Дауыс беру режимі қосылсын. Дауыс беріңіздер.

Нәтижесін экранда көрсетіңіздер. Қаулы қабылданды.

Бас комитетке заңды екінші оқылымға әзірлеу тапсырылады.

Сөз депутат Мәкежанов Сұлтанбек Алмасбекұлына беріледі.

МӘКЕЖАНОВ С.А. Рақмет.

Құрметті Мәулен Сағатханұлы, құрметті әріптестер! Сенат отырысының күн тәртібіне «Қазақстан Республикасындағы кедендік реттеу туралы» Қазақстан Республикасының Кодексіне өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасының Заңын екінші оқылымда қарауды енгізуді сұраймын. Рақмет.

ТӨРАҒА. Рақмет.

Құрметті әріптестер, бұл ұсынысты дауысқа қоямын. Дауыс беру режимі қосылсын. Дауыс беріңіздер.

Нәтижесін экранда көрсетіңіздер. Шешім қабылданды. Заң бүгін екінші оқылымда қаралады.

Осы мәселе бойынша шақырылған әріптестер, екінші оқылымға дейін боссыздар.

Құрметті депутаттар, күн тәртібіндегі келесі екі мәселе Қазақстан Республикасы Парламентінің Мәжілісі қабылдаған «Кредиттік рейтингтік қызмет туралы» Қазақстан Республикасының Заңын қарау жөнінде және Қазақстан Республикасы Парламентінің Мәжілісі қабылдаған «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне қаржы нарығын жетілдіру және цифрландыру, банкроттық, сондай-ақ мемлекеттік органдарды бағалау мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасының Заңын бірінші оқылымда қарау жөнінде.

Бұл екі заң бір-бірімен байланысты. Сондықтан бас комитет оларды бірге қарауды ұсынып отыр.

Құрметті әріптестер, қарсылық жоқ па?

ОРНЫНАН. Жоқ.

ТӨРАҒА. Олай болса заңдар бойынша баяндама жасау үшін сөз Қаржы және бюджет комитетінің хатшысы Карплюк Сергей Алексеевичке беріледі.

КАРПЛЮК С.А. Құрметті Мәулен Сағатханұлы, құрметті әріптестер! Закон «О кредитной рейтинговой деятельности» разработан в соответствии с Концепцией развития финансового сектора Республики Казахстан до 2030 года.

Одной из ключевых задач закона является создание надлежащих условий для деятельности локальных рейтинговых агентств. Кредитные рейтинги широко используются инвесторами, банками и финансовыми регуляторами при оценке кредитного риска и принятии инвестиционных решений.

В настоящее время на отечественном рынке кредитные рейтинги в основном имеют банки, страховые компании и квазигосударственный сектор. Средний бизнес имеет ограниченный доступ к рейтинговым услугам в силу их высокой стоимости.

Создание отечественной рейтинговой инфраструктуры позволит снизить стоимость рейтинговых услуг, что повысит их доступность для широкого круга компаний, особенно малого и среднего бизнеса. Кроме того, наличие собственной рейтинговой системы снижает зависимость от внешних источников оценки кредитных рисков и повышает устойчивость нашей финансовой системы.

В этих целях законом устанавливаются принципы регулирования деятельности и классификация кредитных рейтинговых агентств. Также регламентируются требования в отношении корпоративного управления кредитных рейтинговых агентств, управления конфликтами интересов, раскрытия информации, организации систем внутреннего контроля и рейтинговой деятельности.

Законом предусматривается создание казахстанского рейтингового агентства, одним из учредителей которого будет являться Национальный Банк Республики Казахстан. Регламентируются размер и структура собственного капитала казахстанского рейтингового агентства.

Уполномоченный орган в лице Агентства Республики Казахстан по регулированию и развитию финансового рынка наделяется соответствующими полномочиями по регулированию рейтинговой деятельности.

Ожидается, что закон даст толчок для дальнейшего развития финансового рынка и расширения доступа бизнеса к инвестиционным ресурсам.

Также необходимо отметить, что принятие закона будет способствовать повышению стратегической автономии национальной финансовой системы в условиях повышенных санкционных рисков.

Сопутствующим Законом Республики Казахстан «О внесении изменений и дополнений в некоторые законодательные акты Республики Казахстан по вопросам совершенствования и цифровизации финансового рынка, банкротства, а также оценки государственных органов» вносятся изменения в пять кодексов и 26 законов.

Целями сопутствующего закона являются:

приведение в соответствие норм действующего законодательства с нормами нового Закона «О кредитной рейтинговой деятельности»;

создание условий для повсеместного внедрения искусственного интеллекта и повышения кибербезопасности;

уточнение отдельных процедур предоставления банковских займов и микрокредитов;

реформирование рынка платежных услуг в целях создания условий для его развития и расширения конкуренции;

совершенствование процесса проведения государственного аудита и оценки эффективности деятельности государственных органов;

оптимизация процедур реабилитации и банкротства.

Постоянные комитеты Сената замечаний и предложений по данным законам не имеют.

Уважаемые коллеги! С учетом вышеизложенного Комитет по финансам и бюджету рекомендует:

одобрить Закон Республики Казахстан «О кредитной рейтинговой деятельности»;

сопутствующий Закон «О внесении изменений и дополнений в некоторые законодательные акты Республики Казахстан по вопросам совершенствования и цифровизации финансового рынка, банкротства, а также оценки государственных органов» в соответствии с пунктом 58 Регламента Сената Парламента одобрить в первом чтении.

Спасибо за внимание.

ТӨРАҒА. Рақмет.

Құрметті әріптестер, заңдар бойынша сұрақтарыңыз бар ма?

Сөз депутат Рахметова Әсем Қалашбайқызына беріледі.

РАХМЕТОВА Ә.Қ. Рақмет, құрметті Мәулен Сағатханұлы.

Менің сұрағым Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің өкіліне.

Қаралып отырған заңдармен қазақстандық рейтингтік агенттікке Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі құрылтайшыларының бірі болып саналатын акционерлік

қоғамның ұйымдық-құқықтық нысанында құрылған, кредиттік рейтингтік қызметті осы заңға және құрылтай құжаттарына сәйкес жүзеге асыратын кредиттік рейтингтік агенттік деген ұғым беріліп, елімізде Ұлттық кредиттік агенттік құру және қызметін реттеу қаралған. Оның құрылтайшысы ретінде Ұлттық Банк қаражатынан 10 миллиард теңге бөлу жоспарланған.

Рейтингтік агенттіктің негізгі қызметінің бірі – егемен, тәуелсіз кредиттік рейтинг қалыптастыру. Ал Ұлттық Банк еліміздің орталық банкі ретінде мақсаттар мен мүдделерді қарастырады. Осы орайда келесідей сұрақтарым бар.

Қазақстандық рейтингтік агенттіктің қызметінде тәуелсіздік қағидаттары қалай қамтамасыз етілетін болады? Бұл жерде мүдделер қақтығысының тәуекелдері жоғары деп есептеймін. Сонымен кредиттік рейтингтік агенттік өз қызметін осы заңға және құрылтай құжаттарына сәйкес жүзеге асыратыны белгіленіп отыр. Құрылтай құжаттарына сәйкес жүзеге асыру жоғарыда аталған тәуекелдерді одан әрі арттырмайды ма? Рақмет.

ТӨРАҒА. Ұлттық Банк Төрағасының орынбасары Жәленов Бинұр Мұратұлы, жауап беріңіз.

ЖӘЛЕНОВ Б.М. Әсем Қалашбайқызы, сұрағыңызға рақмет.

Қысқаша айтқанда, Ұлттық Банк құрылтайшы ретінде инфрақұрылымды қалыптастырады, бірақ рейтинг беруге қатыспайды. Рейтинг беру процесінің тәуелсіздігі заңда көзделген нақты шектеулер мен корпоративтік басқару тетіктері арқылы қорғалады.

Нужно разделять две вещи: Национальный Банк будет институциональным акционером создаваемого агентства, но не будет участвовать в процессе присуждения рейтинговой деятельности. Это обеспечивается за счет того, что совет директоров агентства должен состоять не менее 50 процентов из независимых членов совета директоров. Также Национальному Банку и его представителям запрещено участвовать в профильных комитетах, которые присуждают рейтинги, меняют рейтинги либо утверждают методологию.

Таким образом, конфликта интересов мы не предполагаем.

Касательно учредительных документов и возможного конфликта интересов на уровне других нормативных правовых актов. В первую очередь эти учредительные документы не могут быть выше законодательных требований. С учетом того, что в законе есть прямые требования и механизмы защиты от конфликта интересов, мы не видим рисков конфликта интересов на уровне учредительных документов. Рақмет.

ТӨРАҒА. Рақмет.

Сөз депутат Булавкина Ольга Александровнаға беріледі.

БУЛАВКИНА О.А. Спасибо, уважаемый Маулен Сагатханулы.

Вопросы адресованы представителю Национального Банка.

Введение платежных организаций первой категории и расширение их функционала требуют оценки возможного влияния на конкурентную среду, устойчивость финансового рынка и эффективность механизмов регулирования.

В этой связи прошу ответить на следующие вопросы.

Какие подходы и показатели использовались при оценке влияния платежных организаций первой категории на структуру рынка, конкуренцию и баланс между банками второго уровня и небанковскими организациями?

Какие механизмы предусмотрены для предотвращения формирования квазибанковского сегмента?

Проводилась ли оценка потенциальных системных рисков, и какие механизмы защиты потребителей и финансовой стабильности предусмотрены? Спасибо.

ТӨРАҒА. Бинұр Мұратұлы, жауап беріңіз.

ЖӘЛЕНОВ Б.М. Спасибо за вопросы.

Безусловно, в рамках подготовки законопроекта мы в установленном законом порядке проводили анализ регуляторного воздействия, результаты которого утверждены уполномоченным органом.

Если говорить по существу, то самый главный риск, который мы анализировали, это возможный переток ликвидности из банковского сектора в создаваемые платежные организации первой категории, и, как следствие, потенциальное сокращение источников фондирования для кредитов в экономике.

По итогам нашего анализа мы не видим существенного риска перетока ликвидности, потому что платежные организации будут строго ограничены в своей деятельности. По большому счету, им будут разрешены только два вида банковской деятельности – открытие счетов юридическим лицам и комиссия электронных денег. Привлечение депозитов, выдача кредитов платежным организациям первой категории не будут разрешены, как следствие, рисков того, что какая-то массовая часть ликвидности перетечет в организации первой категории, мы не наблюдаем.

Касательно исключения регуляторного арбитража, безусловно, мы согласны, что конкуренция должна быть честной, поэтому в отношении тех видов услуг, которые будут оказывать платежные организации первой категории наравне с банками, предусмотрены такие же пруденциальные требования, требования по защите от мошенничества, противодействию нелегальному выводу капитала и так далее.

Таким образом, мы не видим необходимости создания регуляторного арбитража между этими двумя субъектами рынка, и все механизмы, которые сейчас используем для защиты прав потребителей, от других рисков в банковском секторе, будут применимы к создаваемой категории участников платежного рынка. Спасибо.

ТӨРАҒА. Рақмет.

Сөз депутат Қожаев Марат Шәдетханұлына беріледі.

ҚОЖАЕВ М.Ш. Рақмет, құрметті Мәулен Сағатханұлы.

Вопрос адресован представителю Агентства по регулированию и развитию финансового рынка.

Рассматриваемым законом вводится правовое регулирование рейтинговой деятельности, предусматривается создание национального рейтингового агентства, а также устанавливаются требования к методологии, независимости и качеству присваиваемых кредитных рейтингов.

Вместе с тем кредитные рейтинги являются одним из ключевых ориентиров для инвесторов и напрямую влияют на принятие инвестиционных решений, стоимость заимствований и доступ компаний к финансированию.

В этой связи возникает вопрос: какие конкретные механизмы ответственности предусматриваются в отношении рейтингового агентства и его должностных лиц в случае систематического присвоения необоснованных или недостоверных рейтингов, повлекших негативные последствия для инвесторов и других участников финансового рынка?

ТӨРАҒА. Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі төрағасының орынбасары Қизатов Олжас Төлегенұлы, жауап беріңіз.

ҚИЗАТОВ О.Т. Қайырлы күн, құрметті Мәулен Сағатханұлы, құрметті сенаторлар!

Марат Шадетханұлы, сұрағыңызға рақмет.

В рамках настоящего закона вводим государственное регулирование деятельности рейтинговых агентств, соответственно, ответственность и меры надзорного регулирования, которые мы будем применять в отношении рейтинговых агентств, будут аналогичны тем мерам, которые сейчас Агентство по регулированию и развитию финансового рынка как уполномоченный орган применяет в отношении поднадзорных субъектов.

В частности, как Вы говорите, Марат Шадетханович, если рейтинговое агентство будет нарушать требования законодательства, предоставлять недостоверные рейтинги, то мы можем принять меры надзорного реагирования в виде письменного предписания, то есть мы конкретно предпишем рейтинговому агентству устранить те риски, недостатки, которые были выявлены в деятельности рейтингового агентства, укажем конкретные сроки и конкретное ответственное лицо.

Также у нас есть инструментарий в части отзыва согласия на руководящих работников, которые будут допускать соответствующие нарушения.

В рамках настоящего закона мы проводим процедуру признания иностранных рейтинговых агентств и международных рейтинговых агентств. Это своего рода лицензирование деятельности, то есть после того, как мы их признаем, рейтинговые агентства могут осуществлять деятельность на территории Республики Казахстан. Соответственно, если эти рейтинговые агентства будут систематически нарушать требования законодательства, то мы можем отозвать это признание.

ТӨРАҒА. Рақмет. Басқа сұрақтар жоқ.

Рақмет, Сергей Алексеевич. Орныңызға отырыңыз.

Құрметті әріптестер, енді заңдарды талқылауға көшейік.

Сөз депутат Өтешов Серік Балғатайұлына беріледі.

ӨТЕШОВ С.Б. Рақмет.

Құрметті Мәулен Сағатханұлы, құрметті әріптестер! Бұл заң қаржы нарығын цифрландырудағы аса маңызды кезеңді айқындайды және ұлттық төлем индустриясын дамытуға бағытталған. Бүгінде елде жүзден астам төлем ұйымы жұмыс істейді, бірақ олардың өсуі мемлекеттік инфрақұрылымға тікелей қолжетімділіктің жоқтығынан және коммерциялық банктердің шарттарына тәуелділіктен тежеліп отыр. Сонымен қатар нарықта жоғары шоғырлану байқалады: транзакциялардың басым бөлігі айналымы банктік деңгеймен теңесіп қалған санаулы ғана ірі ойыншылар арқылы өтеді.

Заңның басты жаңалығы – банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарға жататын бірінші санаттағы төлем ұйымдары институтын енгізу. Олар Ұлттық Банктің лицензиясын ала отырып, заңды тұлғалардың шоттарын тікелей ашуға, аударымдар жүргізуге және орталық банктің төлем жүйелеріне қол жеткізуге мүмкіндік алады. Бұл ретте заңда нақты қорғаныс тосқауылдары белгіленген: жаңа ұйымдарға халықтың депозитін тартуға және несие берумен айналысуға қатаң тыйым салынады, бұл функциялар тек банктерде ғана қалады.

Қаржылық тұрақтылықты қамтамасыз ету үшін бірінші санаттағы төлем ұйымдарына қатаң реттеушілік талаптар қойылады. Жарғылық капиталдың төменгі шегі кемінде екі миллиард теңге көлемінде белгіленіп, қатаң пруденциалдық нормативтер, киберқауіпсіздік пен ішкі бақылау жүйелеріне қойылатын талаптар енгізіледі. Оларды бақылау толықтай Ұлттық Банкке жүктеледі, ал ұйымдардың өздері жыл сайынғы аудиттен өтуге міндетті болады. Нормалардың іске асырылуы халық үшін комиссияларды төмендетуге, нарықты демонополизациялауға және цифрлық бәсекелестікті ынталандыруға мүмкіндік береді.

Құрметті әріптестер, осыған байланысты аталған заңды қолдауларыңызды сұраймын. Рақмет.

ТӨРАҒА. Рақмет.

Талқылауға қатысатын басқа депутаттар жоқ. Енді заңдар бойынша жеке-жеке шешім қабылдайық.

Алдымен «Кредиттік рейтингтік қызмет туралы» Қазақстан Республикасының Заңын мақұлдау жөніндегі Сенат қаулысын дауысқа қоямын. Дауыс беру режимі қосылсын. Дауыс беріңіздер.

Нәтижесін экранда көрсетіңіздер. Заң мақұлданды.

Енді «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне қаржы нарығын жетілдіру және цифрландыру, банкроттық, сондай-ақ мемлекеттік органдарды бағалау мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасының Заңын бірінші оқылымда мақұлдау жөніндегі Сенат қаулысын дауысқа қоямын. Дауыс беру режимі қосылсын. Дауыс беріңіздер.

Нәтижесін экранда көрсетіңіздер. Қаулы қабылданды.

Бас комитетке заңды екінші оқылымға әзірлеу тапсырылады.

Сөз депутат Мәкежанов Сұлтанбек Алмасбекұлына беріледі.

МӘКЕЖАНОВ С.А. Рақмет.

Құрметті Мәулен Сағатханұлы, құрметті әріптестер! Сенат отырысының күн тәртібіне «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне қаржы нарығын жетілдіру және цифрландыру, банкроттық, сондай-ақ мемлекеттік органдарды бағалау мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасының Заңын екінші оқылымда қарауды енгізуді сұраймын. Рақмет.

ТӨРАҒА. Құрметті әріптестер, бұл ұсынысты дауысқа қоямын. Дауыс беру режимі қосылсын. Дауыс беріңіздер.

Нәтижесін экранда көрсетіңіздер. Шешім қабылданды. Заң бүгін екінші оқылымда қаралады.

Осы мәселе бойынша шақырылған әріптестер, екінші оқылымға дейін боссыздар.

Құрметті депутаттар! Күн тәртібіндегі келесі мәселе Қазақстан Республикасы Парламентінің Мәжілісі қабылдаған «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне әлеуметтік заңнаманы жетілдіру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасының Заңын бірінші оқылымда қарау жөнінде.

Заң бойынша баяндама жасау үшін сөз Әлеуметтік-мәдени даму және ғылым комитетінің мүшесі Есбай Амангелді Ғабдылкәрімұлына беріледі.

ЕСБАЙ А.Ғ. Рақмет.

Құрметті Мәулен Сағатханұлы, құрметті депутаттар! Сіздердің назарларыңызға «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне әлеуметтік заңнаманы жетілдіру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасының Заңы ұсынылып отыр.

Аталған заң Қазақстан Республикасы Парламенті Сенатының депутаттарының бастамашылығымен әзірленген.

Заңның негізгі мақсаты еңбек нарығын дамыту, техникалық және кәсіптік білім беру жүйесін жетілдіру, кәсіби біліктіліктерді тану тетіктерін жаңғырту, көші-қон саясатын жетілдіру, денсаулық сақтау саласының мамандарының қауіпсіздігін күшейту, әлеуметтік қорғау және инклюзивті білім беру мәселелерін қолдау болып табылады.

Заңмен Қазақстан Республикасының Кәсіпкерлік, Әлеуметтік, Еңбек, Халық денсаулығы және денсаулық сақтау жүйесі туралы кодекстерге, сондай-ақ қолданыстағы сегіз заңға өзгерістер мен толықтырулар енгізілді.

Бірінші. Кәсіптік колледждердің әлеуетін арттыру мақсатында заң аясында колледждерге өз инфрақұрылымы мен спорт залдарын жалға беруге, сондай-ақ өндірген өнімдерін сатудан табыс табуға рұқсат беріледі. Бұл қаражат колледждердің материалдық-техникалық базасын жақсартуға бағытталады. Сондай-ақ дуальды оқыту жүйесі де жаңа деңгейге көтеріледі. Енді «Атамекен» ұлттық кәсіпкерлер палатасының рөлі нақтыланып, бизнестің жауапкершілігі білім беру процесімен шектелмей, түлектердің жұмысқа орналасуына жәрдемдесетін болады.

Екінші. Ерікті қоныс аударуды жүйелеу қажеттігінен ерікті көші-қон Әлеуметтік кодекстен шығарылып, арнайы «Халықтың көші-қоны туралы» Заң аясында реттелетін болады. Бұл оны тек жұмыссыздықты азайту құралы ретінде емес, стратегиялық көші-қон

саясаты ретінде қарастыруға мүмкіндік береді. Қазіргі қолдау шараларының тар ауқымы кеңейтіліп, тек жұмыссыз азаматтармен шектелмей, өзге де мақсатты топтардың бағдарламаға қатысуына жағдай жасалады. Сонымен қатар халықтың көші-қоны саласында, әсіресе жеке жұмыспен қамту агенттіктерінің қызметіне мемлекеттік бақылау енгізіліп отыр. Бұл өзгеріс отандық еңбек нарығын қорғауға және шетелдік жұмыс күшін тарту кезінде қазақстандық мамандарға тәлімгерлікті міндеттеу арқылы өз азаматтарымыздың құқығын бекітуге мүмкіндік береді.

Ерікті қоныс аударуға қатысушыларға материалдық көмек төлемдерінің ашықтығын қамтамасыз ету мақсатында төлеу тетігін «Азаматтарға арналған үкімет» мемлекеттік корпорациясы» КЕАҚ-мен интеграциялау арқылы жетілдіру ұсынылған. Бұл сыбайлас жемқорлықтың жолын кесіп, мемлекет қаржысының халықтың игілігіне нақты жұмсалуын қамтамасыз етеді.

Үшінші. Денсаулық сақтау саласында халықтың санитариялық-эпидемиологиялық қауіпсіздігін қамтамасыз ету көзделген. Нақты айтқанда, алғаш рет «медициналық газ» ұғымы енгізіліп, оны мемлекеттік тіркеу тәртібі белгіленген және медициналық емес мақсаттарда пайдалануға тыйым салынған. Сонымен қатар дәрілік заттар мен медициналық бұйымдардың айналымын бақылау шаралары күшейтіліп отыр. Сондай-ақ медицина қызметкерлерін әлеуметтік қорғау мәселесі де назардан тыс қалмады. Заңда медицина қызметкерлерінің кәсіби жауапкершілігін сақтандырумен қатар олардың қызметтік міндеттерін орындау кезінде өмірі мен денсаулығын сақтандыру тетіктері қарастырылған. Бұл медицина қызметкерлерінің құқықтық және әлеуметтік қорғалуын күшейтетін маңызды норма болып табылады.

Төртінші. Әлеуметтік сала және ерекше қажеттіліктері бар жандардың өмір сүру сапасын арттыруға бағытталған маңызды нормалар қамтылды. Осы орайда мүгедектігі бар адамдарды жұмысқа орналастыру мәселесін жүйелі шешу үшін жұмыс орындары квотасының орындалуын белгілеу, мониторингтеу және бағалаудың нақты тетіктері енгізілген. Сонымен қатар заңнамалық өзгерістер аясында инклюзивті білім беру мәселелеріне де ерекше көңіл бөлінді. Денсаулығында ауытқуы бар балаларды ерте жастан анықтау және оларға қолдау көрсету тетіктері іске қосылып, денсаулық сақтау, білім беру және әлеуметтік қорғау органдарының ақпараттық жүйелерін біріктіретін интеграцияланған модуль қалыптастырылуда. Бұл цифрлық шешім ерекше қажеттіліктері бар балаларға көрсетілетін қызметтердің сапасы мен қолжетімділігін айтарлықтай арттырады. Бұдан басқа мүмкіндігі шектеулі балаларға арнайы психологиялық-педагогикалық қолдау көрсететін арнайы білім беру ұйымдарын лицензиялау, «инклюзивті мәдениет» және «ымдау тілі маманы» ұғымдары заңнамалық тұрғыдан бекітілді.

Осы шаралардың барлығы қоғамда тең мүмкіндіктер орнатудың және азаматтардың құқықтарын қорғаудың кепілі болып табылады.

Заң тиісті мемлекеттік органдардың өкілдері және сала мамандарының қатысуымен өткен комитеттің кеңейтілген отырысында жан-жақты талқыланды.

Қазақстан Республикасы Парламенті Сенатының тұрақты комитеттерінен заңның тұжырымдасы бойынша ұсыныстар мен ескертулер түскен жоқ.

Құрметті Төраға, құрметті әріптестер! Баяндалғандардың негізінде Әлеуметтік-мәдени даму және ғылым комитеті «Қазақстан Республикасы Парламентінің комитеттері

мен комиссиялары туралы» Қазақстан Республикасы Заңының 29-бабы 7) тармақшасын басшылыққа ала отырып, «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне әлеуметтік заңнаманы жетілдіру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасының Заңын Сенат отырысының қарауына енгізеді және Сенат Регламентінің 58-тармағына сәйкес бірінші оқылымда мақұлдауды ұсынады.

Қолдауларыңызды сұраймын. Назарларыңызға рақмет.

ТӨРАҒА. Рақмет.

Құрметті әріптестер, заң бойынша сұрақтарыңыз бар ма?

Сөз депутат Ниязова Нурия Исмагиловнаға беріледі.

НИЯЗОВА Н.И. Рақмет, құрметті Мәулен Сағатханұлы.

Вопросы адресованы вице-министру труда и социальной защиты населения.

Законопроектом предлагается внедрение государственного надзора в сфере обращения лекарственных средств и медицинских изделий с применением мер оперативного реагирования, а также передача компетенции по риск-ориентированному отбору от Национального центра экспертизы лекарственных средств в Комитет медицинского и фармацевтического контроля.

Кроме того, вводится механизм оценки качества незарегистрированных лекарственных средств, ввозимых по разрешению уполномоченного органа.

В связи с этим прошу ответить на вопросы.

Что конкретно понимается под формулировкой «оценка качества незарегистрированных лекарственных средств»?

В каких случаях препараты допускаются к ввозу и обращению на территории Казахстана?

Каким образом при наличии действующей системы регистрации и контроля на рынок могут попадать незарегистрированные лекарственные средства? Рақмет.

ТӨРАҒА. Ербол Жоракелдіұлы, жауап беріңіз.

ТҰЯҚБАЕВ Е.Ж. Вопросы исключительно касаются Министерства здравоохранения. Было бы правильнее, если бы ответил коллега из Министерства здравоохранения.

ТӨРАҒА. Денсаулық сақтау бірінші вице-министрі Сұлтанғазиев Тимур Сламжанұлы, жауап беріңіз.

СҰЛТАНҒАЗИЕВ Т.С. Спасибо за вопросы, уважаемая Нурия Исмагиловна.

Действительно, данные нормы обусловлены необходимостью усиления государственного контроля в сфере обращения лекарственных средств и медицинских изделий.

В первую очередь необходимо отметить, что на сегодня касательно фальсифицированных, незарегистрированных или некачественных препаратов, к

сожалению, при проверке не всегда можно организовать определенные меры оперативного реагирования. Эти дополнительные процессуальные меры приводят к упущению времени, и данная продукция может дальше распространяться, а население, пациенты могут их потреблять.

В этой связи данный законопроект устраняет этот пробел, и дополнительные меры оперативного реагирования позволяют приостановить распространение некачественных препаратов.

Касательно незарегистрированных препаратов. Незарегистрированные препараты – это не значит, что они некачественные. Данные препараты можно ввозить при особых условиях, например, при редких орфанных заболеваниях, при чрезвычайной ситуации, пандемии.

Вместе с тем данные препараты не проходят через процедуру полноценной регистрации и проверки качества. В этой связи мы дополнительно проводим оценку их качества перед применением этого препарата пациентами.

Кроме того, как Вы уже озвучили, вопросы по риск-ориентированному отбору мы сейчас передаем от Национального центра экспертизы лекарственных средств государственному органу – Комитету медицинского и фармацевтического контроля, чтобы была возможность самостоятельно и внезапно проверять аптечные сети, медицинские организации или склады, что позволит нам раньше выявить фальсифицированные или некачественные препараты. Спасибо.

ТӨРАҒА. Рақмет.

Сөз депутат Әйткенов Ернұр Нұрмұханұлына беріледі.

ӘЙТКЕНОВ Е.Н. Рақмет, құрметті Мәулен Сағатханұлы.

Вопрос адресован представителю Министерства труда и социальной защиты населения.

Программа добровольного переселения в трудодефицитные регионы Казахстана сталкивается с рядом серьезных проблем. Недостаточная занятость и неудовлетворительные условия жизни становятся причиной того, что часть участников покидает регионы расселения и возвращается на прежнее место жительства. Это снижает эффективность программы, увеличивает нагрузку на бюджет и не позволяет в полной мере решить проблему дефицита кадров в некоторых регионах Казахстана.

В этой связи у меня вопрос: какие конкретные меры принимаются вашим ведомством для решения вышеуказанных системных проблем, как именно министерство контролирует эффективность расходования выделяемых бюджетных средств на местах?

ТӨРАҒА. Жауап беріңіз.

ТҰЯҚБАЕВ Е.Ж. Ернур Нурмуханович, для нас при оценке эффективности этой программы важно не количество переселенных семей или людей, а качество их закрепления в этом определенном регионе.

Для повышения эффективности этой программы мы приняли ряд мер. С мая текущего года меры государственной поддержки будут напрямую увязаны с трудоустройством человека. При этом наличия просто трудового договора недостаточно, мы будем отслеживать поступления социальных и пенсионных отчислений. То есть человек должен непрерывно работать определенное время, и мы будем считать, что он уже свою судьбу и судьбу своей семьи связывает с этим регионом.

Второй момент касается бюджетной дисциплины. У нас есть единый механизм: если государство оказало определенную поддержку, при этом условия со стороны переселенца не были выполнены или соблюдены, тогда мы возвращаем эти средства в бюджет. У нас уже есть первые результаты. Например, если уровень оттока ранее составлял 6 процентов, то сейчас мы снизили его до 1 процента. Если план по переселенцам был 8 200 человек на этот год, то сейчас мы более 70 процентов выполнили, то есть 6 тысяч человек уже переехали, закрепились и осуществляют свою деятельность в трудодефицитных регионах.

Этот закон позволяет нам дополнительно на уровне законодательства урегулировать вопросы возврата денег, трудоустройства и напрямую связывать меры государственной поддержки с трудовой деятельностью человека. Спасибо.

ТӨРАҒА. Рақмет.

Сөз депутат Қаниев Бауыржан Нұралыұлына беріледі.

ҚАНИЕВ Б.Н. Рақмет, құрметті Мәулен Сағатханұлы.

Менің сұрағым Денсаулық сақтау министрлігінің өкіліне.

Әлеуметтік заңнаманы жаңғырту өскелең ұрпақтың денсаулығын қорғаумен және қауіпсіз әлеуметтік ортаны құрумен тікелей байланысты. Осыған байланысты медициналық газдардың айналымын заңнамалық реттеудің ұзаққа созылған процесі ерекше алаңдаушылық туғызады.

Қазақстан Республикасы Қауіпсіздік Кеңесінің 2025 жылғы 10 қыркүйектегі хаттамалық тапсырмасында «күлдіргіш газ» деп аталатын психоактивті азот оксидінің заңсыз таралуын болдырмау нақты белгіленген. Депутаттар қатаң мемлекеттік бақылауды енгізу үшін барлық қажетті түзетулерге бастамашылық жасады. Осыған байланысты сұрағым бар.

Осы заң қабылданғаннан кейін Денсаулық сақтау министрлігі қандай нақты мерзімде қауіпті медициналық газдардың тізбесін бекітеді және көлеңкелі нарықты толығымен жою үшін олардың айналымын бақылаудың өтпелі тетігін іске қосады?

ТӨРАҒА. Тимур Сламжанұлы, жауап беріңіз.

СҰЛТАНҒАЗИЕВ Т.С. Сұрағыңызға рақмет.

Бұл заң алғаш рет медициналық газдардың айналымын реттеуге бағытталған. Заң қабылданғаннан кейін Денсаулық сақтау министрлігі заң бойынша қажетті нормативтік құқықтық актілерді шығарады, соның ішінде айналымға тыйым салынатын медициналық газдардың тізімі жасалатын болады. Бұл заң ресми шыққаннан кейін 60 күннің ішінде медициналық газдарды тек медициналық мақсатта ғана қолдану үшін айналымға енгізу

құқығы беріледі, қалған уақытта тыйым салынады. Бұл «күлдіргіш газдың» тыйым салынуына және реттелуіне бағытталған. Рақмет.

ТӨРАҒА. Басқа сұрақтар жоқ.

Рақмет, Амангелді Ғабдылкәрімұлы. Орныңызға отырыңыз.

Құрметті әріптестер, енді заңды талқылауға көшейік.

Сөз депутат Қапбарова Айгүл Жарылқасынқызына беріледі.

ҚАПБАРОВА А.Ж. Рақмет, құрметті Мәулен Сағатханұлы.

Бүгін қаралып отырған заң бірқатар маңызды бағыттарды қамтиды.

Аталған заңның маңыздылығы оның еңбек нарығының қазіргі талаптарына жауап беретін кадрлар даярлау жүйесін қалыптастыруға, азаматтардың кәсіби мүмкіндіктерін кеңейтуге және еңбек ресурстарының ұтқырлығын арттыруға бағытталған.

Мемлекет басшысы 2025 жылды «Жұмысшы мамандықтар жылы» деп жариялай отырып, техникалық және кәсіптік білім беру жүйесін жаңғыртуға ерекше мән берді. Бұл бағыт экономиканы білікті жұмысшы кадрлармен қамтамасыз ету, өндірістің сұранысына сай мамандар даярлау және жастар үшін тұрақты еңбек жолын қалыптастыру тұрғысынан маңызды.

Заңда көзделген өзгерістер техникалық және кәсіптік білім беру жүйесінің еңбек нарығымен байланысын күшейтуге мүмкіндік береді. Еңбек ресурстарына сұранысты болжау, өңірлік кәсіптер картасын қалыптастыру, кәсіби біліктілікті тану жүйесін жетілдіру сияқты тетіктер кадр даярлау ісін нақты экономикалық қажеттілікпен ұштастыруға бағытталған. Бұл ретте бір жағынан жұмыс іздеп жүрген азаматтар, екінші жағынан маман тапшылығын сезініп отырған кәсіпорындар бар екенін ескеруіміз қажет. Осы алшақтықты азайту үшін білім беру жүйесі, жұмыс берушілер және еңбек нарығы өзара үйлесімді жұмыс істеуі тиіс.

Заңның тағы бір маңызды бағыты – еңбек ресурстарының ұтқырлығын арттыру және ерікті қоныс аудару тетіктерін жетілдіру. Еліміздің кейбір өңірлерінде еңбек күші артық болса, ал кейбір аймақтарда маман тапшылығы байқалады. Сондықтан қоныс аударушыларды қолдау, олардың жаңа ортаға бейімделуіне жағдай жасау және еңбек күші тапшы өңірлерді қажетті кадрлармен қамтамасыз ету өңірлік теңгерімді дамыту үшін маңызды.

Бір өңірден екінші өңірге көшу, қоныс аудару адамның, отбасының жаңа ортаға бейімделуімен, тұрақты жұмыспен, баспанамен, білім беру және әлеуметтік қызметтерге қолжетімділікпен тікелей байланысты. Сондықтан бұл бағыт кешенді әлеуметтік қолдау ретінде қаралуы тиіс.

Жалпы алғанда, аталған заң техникалық және кәсіптік білім беру жүйесін еңбек нарығының нақты сұранысына бейімдеуге, кәсіби біліктілікті тану тетіктерін жетілдіруге және өңірлердің теңгерімді дамуына ықпал етеді деп есептеймін.

Осыған байланысты аталған заңды қолдаймын және әріптестерді де қолдауға шақырамын.

Назарларыңызға рақмет.

ТӨРАҒА. Рақмет.

Талқылауға қатысатын басқа депутаттар жоқ. Енді заң бойынша шешім қабылдайық.

«Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне әлеуметтік заңнаманы жетілдіру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасының Заңын бірінші оқылымда мақұлдау жөніндегі Сенат қаулысын дауысқа қоямын. Дауыс беру режимі қосылсын. Дауыс беріңіздер.

Нәтижесін экранда көрсетіңіздер. Қаулы қабылданды.

Бас комитетке заңды екінші оқылымға әзірлеу тапсырылады.

Сөз Жүсіп Нұртөре Байтілесұлына беріледі.

ЖҮСІП Н.Б. Құрметті Мәулен Сағатханұлы, құрметті әріптестер! Сенат отырысының күн тәртібіне «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне әлеуметтік заңнаманы жетілдіру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасының Заңын екінші оқылымда қарауды енгізуді сұраймын. Рақмет.

ТӨРАҒА. Құрметті әріптестер, бұл ұсынысты дауысқа қоямын. Дауыс беру режимі қосылсын. Дауыс беріңіздер.

Нәтижесін экранда көрсетіңіздер. Шешім қабылданды. Заң бүгін екінші оқылымда қаралады.

Осы мәселе бойынша шақырылған әріптестер, екінші оқылымға дейін боссыздар.

Құрметті депутаттар, күн тәртібіндегі келесі үш мәселе Қазақстан Республикасы Парламентінің Мәжілісі қабылдаған «Радиоактивті қалдықтармен жұмыс істеу туралы» Қазақстан Республикасының Заңын қарау жөнінде және Қазақстан Республикасы Парламентінің Мәжілісі қабылдаған «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне радиоактивті қалдықтармен жұмыс істеу, энергетика және атом саласын дамыту мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасының Заңы мен Қазақстан Республикасы Парламентінің Мәжілісі қабылдаған «Жер қойнауы және жер қойнауын пайдалану туралы» Қазақстан Республикасының Кодексіне радиоактивті қалдықтармен жұмыс істеу және жер қойнауын пайдалану жөніндегі операцияларды реттеуді жетілдіру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасының Заңын бірінші оқылымда қарау жөнінде.

Бұл үш заң бір-бірімен байланысты, сондықтан бас комитет оларды бірге қарауды ұсынып отыр.

Құрметті әріптестер, қарсылық жоқ па?

ОРНЫНАН. Жоқ.

ТӨРАҒА. Олай болса осы заңдар бойынша баяндама жасау үшін сөз Аграрлық мәселелер, табиғатты пайдалану және ауылдық аумақтарды дамыту комитетінің хатшысы Булавкина Ольга Александровнаға беріледі.

БУЛАВКИНА О.А. Уважаемый Маулен Сагатханулы, уважаемые депутаты! На ваше рассмотрение внесен пакет законов, направленных на совершенствование системы обращения с радиоактивными отходами, развитие атомной отрасли и уранового сектора.

Рассматриваемые законы имеют важное значение для обеспечения экологической, радиационной и национальной безопасности страны, создав единую жесткую и прозрачную государственную систему управления радиоактивными отходами на всех этапах жизненного цикла.

Радиоактивные отходы в Казахстане образуются в нескольких сферах: при работе ядерных и радиационных установок, в горнодобывающей и перерабатывающей промышленности, в том числе в урановой отрасли, а также в медицине, промышленности и научных исследованиях.

Особую значимость имеет проблема накопленного радиоактивного наследия. По данным Агентства по атомной энергии, на территории Казахстана накоплено около 293 миллионов кубометров радиоактивных отходов, из которых порядка 290 миллионов кубометров относятся к низкоактивным отходам. Основной объем приходится на Семипалатинский испытательный полигон.

По данным агентства, в стране пока отсутствуют специальные пункты захоронения радиоактивных отходов, поэтому они хранятся в местах долговременного хранения. В настоящее время хранение осуществляется 27 лицензированными организациями.

Принятие специального закона является логическим продолжением развития атомной отрасли, выделяя обращение с радиоактивными отходами в самостоятельный предмет правового регулирования, закрепляя полномочия государственных органов в части формирования единой системы государственного учета, мониторинга, хранения и захоронения радиоактивных отходов, вводя институт национального оператора и устанавливая требования к обращению с радиоактивными отходами.

Ранее эти вопросы регулировались отдельными статьями Экологического кодекса и Закона «Об использовании атомной энергии».

Основной закон базируется на ключевых принципах и конвенциях международного права в области ядерной безопасности, детализируя обязательства государства на всех стадиях обращения с радиоактивными отходами по принятию надлежащих мер защиты против радиологических рисков.

Законом устанавливается запрет на ввоз, размещение и захоронение иностранных радиоактивных отходов на территории Республики Казахстан.

Наличие специального закона повышает доверие со стороны международных партнеров и МАГАТЭ к ядерным и энергетическим проектам Казахстана.

Сопутствующими законами предусматривается внесение изменений в Экологический, Бюджетный и Предпринимательский кодексы Республики Казахстан, Кодекс «О недрах и недропользовании», а также в законы «Об использовании атомной энергии» и «Об электроэнергетике».

Поправки направлены на приведение действующего законодательства в соответствие с новым законом и формирование единой системы правового регулирования.

Уважаемые коллеги! Все вышеизложенные нормы были всесторонне обсуждены в ходе проведения заседаний рабочей группы, комитета и расширенного заседания комитета с участием всех заинтересованных государственных органов и организаций.

Постоянные комитеты Сената по концепции законов замечаний и предложений не имеют.

С учетом вышеизложенного, руководствуясь пунктом 4 статьи 61 Конституции Республики Казахстан, а также пунктом 58 Регламента Сената Парламента, Комитет по аграрным вопросам, природопользованию и развитию сельских территорий предлагает:

одобрить Закон Республики Казахстан «Об обращении с радиоактивными отходами»;

одобрить в первом чтении законы Республики Казахстан «О внесении изменений и дополнений в некоторые законодательные акты Республики Казахстан по вопросам обращения с радиоактивными отходами, энергетики и развития атомной отрасли» и «О внесении изменений и дополнений в Кодекс Республики Казахстан «О недрах и недропользовании» по вопросам обращения с радиоактивными отходами и совершенствования регулирования операций по недропользованию». Спасибо.

ТӨРАҒА. Рақмет.

Құрметті әріптестер, заңдар бойынша сұрақтарыңыз бар ма?

Сөз депутат Рүстемов Руслан Рүстемұлына беріледі.

РҮСТЕМОВ Р.Р. Рақмет, құрметті Мәулен Сағатханұлы.

Менің сұрағым Атом энергиясы жөніндегі агенттіктің өкіліне.

Қазақстандағы қалдық сақтау қоймалары экологиялық тұрғыдан ең өткір мәселелердің бірі болып отыр. Себебі бұл нысандарда миллиардтаған тонна улы, ауыр және радиоактивті қалдықтар жинақталған, ал бұл өз кезегінде халық денсаулығы мен қоршаған ортаға тікелей қауіп төндіреді. Осыған байланысты ұзақ мерзімді уақытша сақтаудан қауіпті қалдықтарды түпкілікті көму жүйесіне көшу қауіпті материалдардың одан әрі жиналуына жол бермеуге және экологиялық қауіпсіздікті қамтамасыз етуге бағытталған маңызды қадам деп санаймыз. Бұл бағытта мынадай сұрақтар туындайды.

Бірінші. Қалдық сақтау қоймаларын мемлекеттік бақылаудан шығару мәселесі қарастырылған жағдайда олардың қауіптілік деңгейі қандай критерийлер негізінде айқындалады? Әлде мұндай нысандар тұрақты әрі мерзімсіз мемлекеттік бақылауда болуға тиіс пе?

Екінші. Аталған қалдық сақтау қоймаларын құрған кәсіпорындар, оларды пайдаланған операторлар немесе реттеуші органдар қандай да бір себептермен қызметін тоқтатқан жағдайда да осы нысандардың қауіпсіздігін ұзақ мерзім бойы қамтамасыз ететін нақты құқықтық және институционалдық тетіктер көзделген бе? Рақмет.

ТӨРАҒА. Атом энергиясы жөніндегі агенттік төрағасының орынбасары Махамбетов Әсет Кеңесбекұлы, жауап беріңіз.

МАХАМБЕТОВ Ә.К. Руслан Рүстемұлы, сұрағыңызға рақмет.

Осы заңнама аясында радиоактивті қалдықтары бар қоймалардың мәселесі реттелген. Жалпы, осы заңнаманың концепциясы шегінде радиоактивті қалдықтармен жұмыс істеудің бүкіл өмірлік циклі бойынша қадағалау жұмыстары жүргізілуде, яғни оның пайда болуынан бастап мемлекеттік реттеу базасына кіргеніне дейінгі, оның рекультивациясына дейінгі барлық бағыттары көзделген. Сондықтан екі сұрағыңызға да бірдей жауап беруге рұқсат етіңіз.

Ол барлық тұрғыдан қауіпсіз деп дәлелденгеннен кейін ғана реттеуден шығуы мүмкін. Одан кейін рекультивациядан кейінгі мониторинг аясында қоймалар қауіпсіздік түріне жеткізілгеннен кейін ғана мемлекеттік бақылаудан шығарылатын болады. Рақмет.

ТӨРАҒА. Рақмет.

Сөз депутат Орынбеков Бекболат Серікбекұлына беріледі.

ОРЫНБЕКОВ Б.С. Рақмет, құрметті Мәулен Сағатханұлы.

Менің сұрағым Әсет Кеңесбекұлына.

«Радиоактивті қалдықтармен жұмыс істеу туралы» Заңды қарастыру кезінде біздің комитетте қаржыландыру мәселесі ерекше талқылаудан өткен болатын.

Заңның 19-бабында иесіз қалған және бұрыннан келе жатқан ескі қалдықтарды тазалау, сондай-ақ мемлекеттік радиациялық нысандарды жабу шығындары тікелей республикалық және жергілікті бюджетке жүктелетіні көрсетілген. Осыған байланысты сұрақтар туындайды.

Бірінші. Агенттік бұл жұмыстардың болашақта мемлекетке артылатынын ескере отырып, нақты шығыстардың көлемін есептеді ме және бұл қаржы алдағы үш жылдық бюджетте ескерілді ме?

Екінші. Ұлттық операторға бөлінетін бюджет қаржысы тиімді және мақсатты пайдаланылу үшін бақылау жұмыстары қай тәртіппен жүргізілетін болады? Рақмет.

ТӨРАҒА. Әсет Кеңесбекұлы, жауап беріңіз.

МАХАМБЕТОВ Ә.К. Бекболат Серікбекұлы, комитетте талқылағандай, осы заңнамада белгіленген ұлттық оператор қарастырылып жатыр. Заң қабылданғаннан кейін Курчатов қаласында орналасқан Ұлттық ядролық орталықты бекіту жоспарлануда.

Біріншісі, осыған ұқсас жұмыстар Ұлттық ядролық орталықта қазіргі таңда да жасалып жатыр. Олар республикалық бюджетте қарастырылған.

Екіншісі, ұлттық оператор қабылдайтын радиоактивті қалдықтарға сол радиоактивті қалдықтарды түзушілерден тиісті төлемдер алатын болады, яғни радиоактивті қалдықтарды түзушілерінің толығымен міндеттемелерінің аясында осы төлемдер қарастырылған.

ТӨРАҒА. Рақмет.

Сөз депутат Қыдырәлі Дархан Қуандықұлына беріледі.

ҚЫДЫРӘЛІ Д.Қ. Рақмет, Мәулен Сағатханұлы.

Сұрағым Атом энергиясы жөніндегі агенттігінің өкіліне.

Қауіпсіздік мәдениетінің жоғары деңгейін қалыптастыру және физикалық қорғанысты қамтамасыз ету, радиоактивті материалдармен жұмыс істетін ұйымдар қызметінің негізгі қағидаттарының бірі екені белгілі. Бұған қатысты барлық қызмет түрлері қауіпсіздік мәселелеріне айрықша назар аударуды талап ететіні анық. Осыған байланысты радиоактивті қалдықтармен жұмыс істеу кезінде қауіпсіздікті қамтамасыз ету жөніндегі жеке және заңды тұлғалардың міндеттерін заңда бекіту маңызды әрі уақытылы шешім деп есептейміз. Осы ретте сұрақтар туындайды.

Бірінші. Заң талаптарына сәйкес қауіпсіздік мәдениетін нығайту және қызметкерлердің жауапкершілігін арттыру мақсатында қандай құралдар, тетіктер және персоналды даярлау бағдарламаларын қолдану жоспарланып отыр?

Екінші. Радиоактивті қалдықтармен жұмыс істеу саласында персоналды даярлау бойынша МАГАТЭ ұсынымдары мен бағдарламалары қолданылып жүр ме? Атап айтқанда, «қауіпсіздік мәдениетін тәуелсіз бағалау» және «қауіпсіздік мәдениетін үздіксіз жетілдіру процесі» сияқты тәсілдер пайдаланыла ма? Рақмет.

ТӨРАҒА. Әсет Кеңесбекұлы, жауап беріңіз.

МАХАМБЕТОВ Ә.К. Дархан Қуандықұлы, сұрағыңызға рақмет.

Шынымен кадр даярлау және қауіпсіздік мәдениетін барынша жоғарылату тек осы заңнама ғана емес, жалпы атом саласының алдына қойып отырған мақсаттарының бірі, яғни қауіпсіздікті барынша жоғарылату, халықты, персоналды, қоршаған ортаны қорғау басшылар мен қызметкерлердің жеке жауапкершілігі екенін атап өткен жөн. Персоналды даярлауға ерекше назар аударар болсақ, ұйымдар мен қызметкерлерді оқытуға, олардың біліктіліктерін арттыруға және құзыретін жоғарылатуды қамтамасыз етуге міндетті. Мысалы, ден қою жоспарланған әзірлікке жаттығулар өткізуді және тұрақты оқу-жаттығуларды қамтитын авариялық дайындық іс-шаралары міндетті болып табылады. Бұдан басқа атом энергиясын бейбіт мақсатта пайдалану саласындағы өзіміздің Атом энергиясы жөніндегі агенттіктің қарамағындағы Атом энергиясын бақылау комитеті аясындағы бақылау жұмыстары да жүргізіледі.

Жалпы, біз міндетті түрде халықаралық тәжірибеге де сүйенеміз. МАГАТЭ-мен бірлесіп әрдайым іс-шаралар өткізіп, атом саласы қызметкерлерінің біліктілігін барынша арттырудамыз. Рақмет.

ТӨРАҒА. Рақмет. Басқа сұрақтар жоқ.

Рақмет, Ольга Александровна. Орныңызға отырыңыз.

Құрметті әріптестер, енді заңдарды талқылауға көшейік.

Сөз депутат Дүйсембинов Сұлтан Мырзабекұлына беріледі.

ДҮЙСЕМБИНОВ С.М. Рақмет.

Құрметті Мәулен Сағатханұлы, құрметті әріптестер! Қарастырылып отырған «Радиоактивті қалдықтармен жұмыс істеу туралы» Заң мен оған ілеспе заңдар радиоактивті қалдықтарды басқару қауіпсіздігін қамтамасыз ету, экологиялық егемендікті күшейту,

радиациялық фонның тұрақтылығын сақтау және атом энергиясын бейбіт мақсатта пайдалану мәселелерін шешуге бағытталып отыр.

Заңдармен атом саласын дамыту барысында қоғамның алаңдаушылығына жауап беретін, адамдардың денсаулығы мен өмір сүру сапасын қорғайтын сенімді құқықтық кепілдіктер қалыптастырылған. Олардың ішінде радиоактивті қалдықтармен жұмыс істеу саласындағы қатынастарда мемлекет, кәсіпорындар, жергілікті билік үшін қатаң ережелер бекітілген, шетелдік радиоактивті қалдықтарды елге әкелуге тыйым салынған, мұрағаттық радиоактивті қалдықтарды жою тетіктері қарастырылған.

Аталған нормалар жалпы еліміздегі экологиялық жағдайды сауықтыруға ғана емес, сонымен қатар ядролық сынақтардан зардап шеккен өңірлердің дамуына оң әсер етеді деп ойлаймын. Бұдан басқа тарихи радиоактивті қалдықтармен және ядролық мұра объектілерімен жұмыс істеу тәртібінің белгіленуі мемлекетімізде қауіпсіздіктің кешенді жүйесін құруға және радиациялық қауіпсіздіктің бірыңғай кешенді жүйесін қалыптастыруға бағытталған өте маңызды қадам екенін атап өткен жөн. Бұл Қазақстанның экологиялық және радиациялық қауіпсіздігін қамтамасыз етудегі мағыналы қадам болып табылады. Өйткені атом саласындағы бұрыннан жинақталған проблемаларды шешумен қатар мемлекетіміздің экология саласындағы болашақ бағытын да бағдарлап отыр.

Қорыта айтқанда, заңдармен қоршаған ортаны және халық денсаулығын радиоактивті қалдықтардың ықтимал зиянды әсерінен қорғау еліміздің халықаралық экологиялық стандарттарға сай дамуына және атом энергиясын бейбіт мақсатта қауіпсіз пайдалануына берік негіз қалайды деп сенемін. Рақмет.

ТӨРАҒА. Рақмет.

Талқылауға қатысатын басқа депутаттар жоқ. Енді заңдар бойынша жеке-жеке шешім қабылдайық.

Алдымен «Радиоактивті қалдықтармен жұмыс істеу туралы» Қазақстан Республикасының Заңын мақұлдау жөніндегі Сенат қаулысын дауысқа қоямын. Дауыс беру режимі қосылсын. Дауыс беріңіздер.

Нәтижесін экранда көрсетіңіздер. Заң мақұлданды.

Енді «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне радиоактивті қалдықтармен жұмыс істеу, энергетика және атом саласын дамыту мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасының Заңын бірінші оқылымда мақұлдау жөніндегі Сенат қаулысын дауысқа қоямын. Дауыс беру режимі қосылсын. Дауыс беріңіздер.

Нәтижесін экранда көрсетіңіздер. Қаулы қабылданды.

Енді «Жер қойнауы және жер қойнауын пайдалану туралы» Қазақстан Республикасының Кодексіне радиоактивті қалдықтармен жұмыс істеу және жер қойнауын пайдалану жөніндегі операцияларды реттеуді жетілдіру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасының Заңын бірінші оқылымда мақұлдау жөніндегі Сенат қаулысын дауысқа қоямын. Дауыс беру режимі қосылсын. Дауыс беріңіздер.

Нәтижесін экранда көрсетіңіздер. Қаулы қабылданды.

Бас комитетке заңдарды екінші оқылымға әзірлеу тапсырылады.

Сөз депутат Бектаев Әли Әбдікәрімұлына беріледі.

БЕКТАЕВ Ә.Ә. Құрметті Мәулен Сағатханұлы, құрметті әріптестер! Бүгінгі талқыланып отырған «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне радиоактивті қалдықтармен жұмыс істеу, энергетика және атом саласын дамыту мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасының Заңын және «Жер қойнауы және жер қойнауын пайдалану туралы» Қазақстан Республикасының Кодексіне радиоактивті қалдықтармен жұмыс істеу және жер қойнауын пайдалану жөніндегі операцияларды реттеуді жетілдіру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасының Заңын екінші оқылымда қарауды күн тәртібіне енгізуді ұсынамын.

Қолдауларыңызды сұраймын.

ТӨРАҒА. Рақмет.

Құрметті әріптестер, бұл ұсынысты дауысқа қоямын. Дауыс беру режимі қосылсын. Дауыс беріңіздер.

Нәтижесін экранда көрсетіңіздер. Шешім қабылданды.

Заңдар бүгін екінші оқылымда қаралады.

Құрметті әріптестер, күн тәртібіне қосымша енгізілген мәселелер бойынша комитеттердің отырыстарын өткізу үшін 10 минутқа үзіліс жариялаймын.

ҮЗІЛІС.

ҮЗІЛІСТЕН КЕЙІН.

ТӨРАҒА. Құрметті депутаттар, тіркеуден өтулеріңізді сұраймын. Тіркеу режимі қосылсын.

Қажетті кворум бар. Жұмысымызды жалғастырайық.

Құрметті әріптестер, күн тәртібіне қосымша енгізілген алғашқы мәселе «Қазақстан Республикасындағы кейбір заңнамалық актілеріне мемлекеттік басқару және жергілікті өзін-өзі басқару мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасының Заңын екінші оқылымда қараймыз.

Сөз сенатор Шайдаров Серік Жаманқұлұлына беріледі.

ШАЙДАРОВ С.Ж. Құрметті Мәулен Сағатханұлы, құрметті әріптестер! Қаралып отырған заң мемлекеттік басқару және жергілікті өзін-өзі басқару жүйесін одан әрі жетілдіруге бағытталған.

Заңның маңызды бағыттарының бірі өңірлерде инвестициялық жобаларды іске асыру үшін неғұрлым қолайлы жағдай жасауға бағытталған нормалар болып табылады. Осы бағытта өндірістік инвестициялық жобаларды іске асыру үшін жер учаскелерін беру тетіктерін жетілдіру көзделген. Егер жоба инвестициялық жобаларға қойылатын талаптарға сәйкес келсе және қала құрылысы құжаттамасын кейіннен әзірлеу немесе оған түзетулер енгізу мүмкіндігі расталса бас жоспарлар мен егжей-тегжейлі жоспарлау жобалары толық

әзірленгенге дейін жер учаскесін беру мүмкіндігі қарастырылып отыр. Мұндай тәсіл жобаларды іске асыру мерзімдерін қысқартуға және жаңа өндірістерді жедел іске қосуға мүмкіндік береді. Бұл ретте қолданыстағы талаптарды алып тастау туралы сөз болып отырған жоқ. Керісінше ұсынылып отырған нормалар артық әкімшілік кедергілерді азайтуға және инвесторлардың уақыт шығындарын қысқартуға бағытталған. Сонымен бірге қоғамдық талқылау тетіктері сақталады, сондай-ақ қала құрылысы құжаттамасын заңнама талаптарына сәйкес келтіру жөніндегі міндеттер өз күшінде қалады. Осылайша инвестициялық жобаларды жедел іске асыру қажеттілігі мен ашықтық пен жауапкершілік қағидаттарын сақтау арасындағы теңгерім қамтамасыз етіледі. Сонымен қатар жер учаскелерін беру рәсімдерінің ашықтығын қамтамасыз етуге бағытталған қосымша тетіктер көзделген. Атап айтқанда, жер беру туралы шешімдердің мазмұны нақтыланады, жер-кадастрлық жоспарды міндетті түрде қоса беру көзделеді, құжаттарды электрондық форматта ресімдеу аясы кеңейтіледі, сондай-ақ қабылданған шешімдерге сәйкес қала құрылысы құжаттамасын уақытылы сәйкестендірмегені үшін жауапкершілік белгіленеді.

Аталған өзгерістер инвесторлар үшін түсінікті әрі болжамды жағдай қалыптастырып, өңірлердің инвестициялық тартымдылығын арттыруға және олардың өнеркәсіптік әлеуетін нығайтуға ықпал етеді.

Жалпы алғанда, заңды іске асыру мемлекеттік органдар қызметінің тиімділігін арттыруға, өңірлердің қаржылық дербестігін нығайтуға, сондай-ақ елдің орнықты әлеуметтік-экономикалық дамуына жағдай жасауға мүмкіндік береді.

Баяндалғандарды ескере келе Экономикалық саясат, инновациялық даму және кәсіпкерлік комитеті аталған заңды Сенат отырысының қарауына енгізіп, «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне мемлекеттік басқару және жергілікті өзін-өзі басқару мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасының Заңын мақұлдауды сұрайды.

Назарларыңызға рақмет.

ТӨРАҒА. Рақмет, Серік Жаманқұлұлы.

Құрметті әріптестер, заңды бірінші оқылымда жан-жақты талқыладық. Тағы талқылаудың қажеті бар ма?

ОРНЫНАН. Жоқ.

ТӨРАҒА. Олай болса заң бойынша шешім қабылдайық.

«Қазақстан Республикасындағы кейбір заңнамалық актілеріне мемлекеттік басқару және жергілікті өзін-өзі басқару мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасының Заңын мақұлдау жөніндегі Сенат қаулысын дауысқа қоямын. Дауыс беру режимі қосылсын. Дауыс беріңіздер.

Нәтижесін экранда көрсетіңіздер. Заң мақұлданды.

Құрметті әріптестер, Президент Қасым-Жомарт Кемелұлы Тоқаев азаматтардың шешім қабылдауға қатысуы маңызды екенін үнемі айтып келеді. Осыған орай мақұлданған заң аясында өңірлердегі жергілікті басқарудың құқықтық тетіктерін жетілдіретін түзетулер қаралды. Заңда өзін-өзі басқару институттарын дамытуға және мәслихаттардың рөлін

күшейтуге арналған нормалар бар. Өңірлердің қаржылық дербестігін нығайтуды көздейтін түзетулер де назардан тыс қалған жоқ. Заңды қабылдау жергілікті өзін-өзі басқару институттарын одан әрі дамытуға тың серпін береді деп сенеміз.

Осы заң бойынша шақырылған әріптестерге рақмет. Сау болыңыздар.

Құрметті депутаттар, күн тәртібіне қосымша енгізілген келесі мәселе – «Қазақстан Республикасындағы кедендік реттеу туралы» Қазақстан Республикасының Кодексіне өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасының Заңын екінші оқылымда қараймыз.

Сөз сенатор Орынбасаров Бекбол Тілеумұратұлына беріледі.

ОРЫНБАСАРОВ Б.Т. Рақмет.

Құрметті Мәулен Сағатханұлы, құрметті әріптестер! «Қазақстан Республикасындағы кедендік реттеу туралы» Қазақстан Республикасының Кодексіне өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасының Заңы Сенат отырысында қаралып, бірінші оқылымда мақұлданды.

Құжатты әзірлеуге Еуразиялық экономикалық одақтың Кеден кодексі туралы шартқа жеке тұлғаларға арналған электрондық сауданы реттеу бойынша енгізілген хаттамалары негіз болып, заң осы халықаралық нормаларға сәйкес келтірілген.

Заң комитеттің кеңейтілген отырыстарында жан-жақты қаралып, талқыланды. Сенаттың тұрақты комитеттерінің осы заң бойынша ескертулері мен ұсыныстары болған жоқ.

Баяндалғанды ескере отырып, Қаржы және бюджет комитеті «Қазақстан Республикасындағы кедендік реттеу туралы» Қазақстан Республикасының Кодексіне өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасының Заңын Қазақстан Республикасы Конституциясының 61-бабы 4-тармағына сәйкес мақұлдауды ұсынады.

Назарларыңызға рақмет.

ТӨРАҒА. Рақмет, Бекбол Тілеумұратұлы.

Құрметті әріптестер, заңды бірінші оқылымда жан-жақты талқыладық. Тағы талқылаудың қажеті бар ма?

ОРНЫНАН. Жоқ.

ТӨРАҒА. Олай болса заң бойынша шешім қабылдайық.

«Қазақстан Республикасындағы кедендік реттеу туралы» Қазақстан Республикасының Кодексіне өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасының Заңын мақұлдау жөніндегі Сенат қаулысын дауысқа қоямын. Дауыс беру режимі қосылсын. Дауыс беріңіздер.

Нәтижесін экранда көрсетіңіздер. Заң мақұлданды.

Құрметті әріптестер! Қаралған түзетулер трансшекаралық электрондық сауда саласын реттейтін заңнаманы одан әрі жетілдіруді көздейді. Заң аясында электрондық сауда операторының құқықтары мен міндеттері айқындалып отыр. Сонымен қатар Еуразиялық экономикалық одақтың кедендік шекарасы арқылы электрондық сауда тауарларын өткізу

тәртібі мен шарттары нақтыланды. Жалпы, заң Еуразиялық экономикалық одаққа мүше мемлекеттердің өзара тиімді серіктестігін одан әрі дамытуға оң септігін тигізеді деп сенеміз.

Осы заң бойынша шақырылған әріптестерге рақмет. Сау болыңыздар.

Құрметті депутаттар, күн тәртібіне қосымша енгізілген келесі мәселе – «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне қаржы нарығын жетілдіру және цифрландыру, банкроттық, сондай-ақ мемлекеттік органдарды бағалау мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасының Заңын екінші оқылымда қараймыз.

Сөз сенатор Карплюк Сергей Алексеевичке беріледі.

КАРПЛЮК С.А. Құрметті Мәулен Сағатханұлы, құрметті әріптестер! Закон был рассмотрен на заседании Сената и одобрен в первом чтении.

Основными целями закона являются регламентация процедур регулирования и надзора за рейтинговой деятельностью, создание условий для повсеместного внедрения искусственного интеллекта и повышения кибербезопасности, уточнение отдельных процедур предоставления банковских займов и микрокредитов, реформирование рынка платежных услуг, совершенствование процесса проведения государственного аудита и оценки эффективности деятельности государственных органов, а также оптимизация процедур реабилитации и банкротства.

Одобрение закона будет способствовать повышению доступности высококачественных рейтинговых услуг для казахстанских компаний, включая малый и средний бизнес, снижению стоимости и повышению качества платежных услуг, повышению прозрачности и оптимизации процедур государственного аудита, оценки эффективности деятельности государственных органов, а также процедур реабилитации и банкротства, что в целом окажет положительное влияние на развитие экономики Казахстана.

Постоянные комитеты Сената замечаний и предложений по данному закону не имеют.

Уважаемые коллеги! С учетом изложенного Комитет по финансам и бюджету, руководствуясь подпунктом 7) статьи 29 Закона Республики Казахстан «О комитетах и комиссиях Парламента Республики Казахстан», вносит на рассмотрение заседания Сената и в соответствии с пунктом 4 статьи 61 Конституции Республики Казахстан рекомендует одобрить Закон Республики Казахстан «О внесении изменений и дополнений в некоторые законодательные акты Республики Казахстан по вопросам совершенствования и цифровизации финансового рынка, банкротства, а также оценки государственных органов». Рақмет.

ТӨРАҒА. Рақмет, Сергей Алексеевич.

Құрметті әріптестер, заңды бірінші оқылымда жан-жақты талқыладық. Тағы да талқылаудың қажеттілігі бар ма?

ОРНЫНАН. Жоқ.

ТӨРАҒА. Олай болса заң бойынша шешім қабылдайық.

«Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне қаржы нарығын жетілдіру және цифрландыру, банкроттық, сондай-ақ мемлекеттік органдарды бағалау мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасының Заңын мақұлдау жөніндегі Сенат қаулысын дауысқа қоямын. Дауыс беру режимі қосылсын. Дауыс беріңіздер.

Нәтижесін экранда көрсетіңіздер. Заң мақұлданды.

Құрметті әріптестер! Қаралған заң кредиттік рейтингтік қызметтің құқықтық негіздерін белгілеуге арналған. Жаңа дербес заң аясында бұл қызметті реттеудің негізгі мақсаты, міндеттері мен қағидаттары айқындалды. Сондай-ақ агенттіктердің қызметі, оларға қойылатын талаптар және осы саладағы мемлекеттік қадағалаудың ерекшеліктері де жан-жақты реттеліп отыр. Ілеспе заңның нормалары негізгі заңның сапалы жүзеге асырылуын қамтамасыз ететін болады. Жалпы, бұл заңдар еліміздің қаржы жүйесінің тұрақты дамуына оң септігін тигізеді деп сенеміз.

Осы заңдар бойынша шақырылған әріптестерге рақмет. Сау болыңыздар.

Құрметті депутаттар! Күн тәртібіне қосымша енгізілген келесі мәселе «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне әлеуметтік заңнаманы жетілдіру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасының Заңын екінші оқылымда қараймыз.

Сөз сенатор Есбай Амангелді Ғабдылкәрімұлына беріледі.

ЕСБАЙ А.Ғ. Рақмет.

Құрметті Мәулен Сағатханұлы, құрметті әріптестер! «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне әлеуметтік заңнаманы жетілдіру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасының Заңы бірінші оқылымда қаралды және мақұлданды.

Заң арқылы келесідей Қазақстан Республикасының кодекстеріне түзетулер енгізіледі:

1) Қазақстан Республикасының Кәсіпкерлік кодексіне көші-қон, санитариялық-эпидемиологиялық салалар және дәрілік заттар айналымы бойынша бақылау қызметтерін нақтылайтын, жоспардан тыс тексерулер мен тергеп-тексеру рәсімдерінің құқықтық негіздері, сондай-ақ білім беру ұйымдарының өндірген өнімдерін сату туралы нормалар;

2) Қазақстан Республикасының Еңбек кодексіне «кәсіптік оқыту», «арнаулы білім» ұғымдарын айқындайтын, жұмыс берушілер мен қызметкерлерге қойылатын біліктілік талаптары бойынша кәсіби даярлау жүйесін жетілдіруге бағытталған нормалар;

3) «Халық денсаулығы және денсаулық сақтау жүйесі туралы» Қазақстан Республикасының Кодексіне денсаулық сақтау саласында дәрілік заттар мен медициналық бұйымдардың айналымына бақылауды күшейту, «медициналық газдар» ұғымын енгізу, медициналық ұйымдардың жауапкершілігі мен бақылау рәсімдеріне қатысты нормалар;

4) Қазақстан Республикасының Әлеуметтік Кодексіне белсенді ұзақ өмір сүру орталықтарын құру, мүгедектігі бар балаларды қолдау, ерте араласу жүйесі және цифрлық

интеграцияланған модуль, әлеуметтік қолдау шаралары бойынша нормалармен толықтырылады.

Сонымен бірге қолданыстағы заңнамалық актілерде психологиялық-педагогикалық қолдау жүйесінің талаптары, білім беру инфрақұрылымын басқару, қандастар мен қоныс аударушыларды өңірлік квотаға енгізу тәртібі, ерікті қоныс аудару қағидалары бойынша түзетулер қарастырылған.

Заңды қабылдау азаматтарды әлеуметтік қорғаудың заманауи әрі тиімді жүйесін қалыптастыруға, еңбек нарығының тұрақтылығын қамтамасыз етуге, сондай-ақ көші-қон, денсаулық сақтау және білім беру салаларындағы мемлекеттік саясатты кешенді түрде жетілдіруге серпін береді деп күтілуде.

Қазақстан Республикасы Парламенті Сенаты тұрақты комитеттерінің заң бойынша ескертулері мен ұсыныстары жоқ.

Құрметті Төраға, құрметті әріптестер! Жоғарыда баяндалғандардың негізінде Әлеуметтік-мәдени даму және ғылым комитеті Қазақстан Республикасы Конституциясының 61-бабы 4-тармағына сәйкес «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне әлеуметтік заңнаманы жетілдіру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасының Заңын мақұлдауды ұсынады

Назарларыңызға рақмет.

ТӨРАҒА. Рақмет, Амангелді Ғабдылкәрімұлы.

Құрметті әріптестер, заңды бірінші оқылымда жан-жақты талқыладық. Тағы талқылаудың қажеті бар ма?

ОРНЫНАН. Жоқ.

ТӨРАҒА. Олай болса заң бойынша шешім қабылдайық.

«Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне әлеуметтік заңнаманы жетілдіру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасының Заңын мақұлдау жөніндегі Сенат қаулысын дауысқа қоямын. Дауыс беру режимі қосылсын. Дауыс беріңіздер.

Нәтижесін экранда көрсетіңіздер. Заң мақұлданды.

Құрметті әріптестер! Қаралған заң көші-қон саясатын реттеуге, сондай-ақ техникалық және кәсіптік білім беру жүйесін жетілдіруге бағытталған. Заңда инклюзивті саясатты қолдауға, зейнетақы жинақтарын басқаруға, денсаулық сақтау саласындағы заңнаманы одан әрі жетілдіруге қатысты түзетулер де бар. Алдағы уақытта бұл заң ерікті қоныс аудару тетіктерін және қоныс аударушыларды қолдау шараларын да жетілдіруге оң септігін тигізеді деп сенеміз. Заңға бастамашы болған депутаттарға ризашылығымызды білдіреміз.

Осы заң бойынша шақырылған әріптестерге рақмет. Сау болыңыздар.

Құрметті депутаттар! Күн тәртібіне қосымша енгізілген келесі екі мәселе «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне радиоактивті қалдықтармен жұмыс істеу, энергетика және атом саласын дамыту мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасының Заңын және «Жер қойнауы және жер қойнауын

пайдалану туралы» Қазақстан Республикасының Кодексіне радиоактивті қалдықтармен жұмыс істеу және жер қойнауын пайдалану жөніндегі операцияларды реттеуді жетілдіру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасының Заңын екінші оқылымда қараймыз.

Сөз сенатор Булавкина Ольга Александровнаға беріледі.

БУЛАВКИНА О.А. Уважаемый Маулен Сагатханулы, уважаемые депутаты! Законы Республики Казахстан «О внесении изменений и дополнений в некоторые законодательные акты Республики Казахстан по вопросам обращения с радиоактивными отходами, энергетики и развития атомной отрасли» и «О внесении изменений и дополнений в Кодекс Республики Казахстан «О недрах и недропользовании» по вопросам обращения с радиоактивными отходами и совершенствования регулирования операций по недропользованию» были одобрены в первом чтении.

Законодательные изменения и дополнения регулируют переход права собственности на радиоактивные отходы. До момента передачи национальному оператору по обращению с радиоактивными отходами полную юридическую и финансовую ответственность за радиационную безопасность и хранение несет предприятие-приобретатель или производитель.

Законодательно закрепляются требования к обязательной разработке планов ликвидации и рекультивации земель вокруг объектов, где образуются или хранятся радиоактивные отходы, еще на этапе их проектирования.

Поправки в Бюджетный кодекс позволяют выделять целевые государственные средства на мониторинг, консервацию и безопасное содержание исторических объектов ядерного наследия.

Изменения напрямую касаются добычи радиоактивных полезных ископаемых. Уполномоченный орган получает расширенные полномочия по согласованию контрактов на недропользование в части радиационной безопасности.

Для уранодобывающих предприятий вводится режим непрерывного государственного контроля вместо периодических проверок. Это минимизирует риски сокрытия радиационных инцидентов или несанкционированного изменения технологий добычи.

Законами устранен существовавший ранее пробел между экологическим контролем и правилами недропользования. Ранее добыча урана регулировалась преимущественно как экономическая операция, теперь она жестко синхронизирована с экологическими обязательствами.

Данные законы выполняют важную функцию, интегрируя вопросы ядерной безопасности в реальную экономическую и правовую жизнь нашей страны, формируя законодательное поле для создания безопасной инфраструктуры будущей атомной энергетики.

Принятие законов позволит создать строгие юридические рамки для урановой индустрии, а конкретные механизмы контроля позволят исключить коррупционные риски при распределении средств ликвидационных фондов.

Постоянные комитеты Сената замечаний и предложений по данным законам не имеют.

В связи с вышеизложенным, уважаемые депутаты, Комитет по аграрным вопросам, природопользованию и развитию сельских территорий, руководствуясь пунктом 4 статьи 61 Конституции Республики Казахстан, предлагает одобрить законы Республики Казахстан «О внесении изменений и дополнений в некоторые законодательные акты Республики Казахстан по вопросам обращения с радиоактивными отходами, энергетики и развития атомной отрасли» и «О внесении изменений и дополнений в Кодекс Республики Казахстан «О недрах и недропользовании» по вопросам обращения с радиоактивными отходами и совершенствования регулирования операций по недропользованию». Спасибо.

ТӨРАҒА. Рақмет, Ольга Александровна.

Құрметті әріптестер, заңдарды бірінші оқылымда жан-жақты талқыладық. Тағы талқылаудың қажеті бар ма?

ОРНЫНАН. Жоқ.

ТӨРАҒА. Олай болса заңдар бойынша жеке-жеке шешім қабылдайық.

Алдымен «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне радиоактивті қалдықтармен жұмыс істеу, энергетика және атом саласын дамыту мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасының Заңын мақұлдау жөніндегі Сенат қаулысын дауысқа қоямын. Дауыс беру режимі қосылсын. Дауыс беріңіздер.

Нәтижесін экранда көрсетіңіздер. Заң мақұлданды.

Енді «Жер қойнауы және жер қойнауын пайдалану туралы» Қазақстан Республикасының Кодексіне радиоактивті қалдықтармен жұмыс істеу және жер қойнауын пайдалану жөніндегі операцияларды реттеуді жетілдіру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасының Заңын мақұлдау жөніндегі Сенат қаулысын дауысқа қоямын. Дауыс беру режимі қосылсын. Дауыс беріңіздер.

Нәтижесін экранда көрсетіңіздер. Заң мақұлданды.

Құрметті әріптестер! Қаралған заңдар радиоактивті қалдықтардың қауіпсіз басқарылуын қамтамасыз етуді көздейді. Сондықтан жаңа дербес заң аясында радиоактивті қалдықтармен жұмыс істеу шарттары, саланы мемлекеттік реттеу мәселелері жан-жақты қарастырылды. Сондай-ақ барлық тараптардың құқықтары мен міндеттері айқындалды. Жалпы, жаңа заң радиоактивті қалдықтардың ұзақ мерзімді қауіпсіз сақталуын қамтамасыз ететін жүйе қалыптастыруға мүмкіндік береді деп сенеміз.

Осы мәселелер бойынша шақырылған әріптестерге рақмет. Сау болыңыздар.

Құрметті депутаттар, күн тәртібіндегі мәселелер толық қаралып болды. Енді депутаттық сауалдарға көшейік. Депутаттық сауалдар бар ма?

ОРНЫНАН. Жоқ.

ТӨРАҒА. Олай болса Сенат отырысын жабық деп жариялаймын. Баршаңызға рақмет. Сау болыңыздар.

ОТЫРЫСТЫҢ СОҢЫ.

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ПАРЛАМЕНТІ
СЕНАТЫНЫҢ ТӨРАҒАСЫ М. ӘШІМБАЕВ

# МАЗМҰНЫ

## ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ПАРЛАМЕНТІ

## СЕНАТЫНЫҢ ОТЫРЫСЫ

## 2026 жылғы 25 маусым

**Күн тәртібі бойынша**
О повестке дня ..... 1

**Қазақстан Республикасы Парламентінің Мәжілісі қабылдаған «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне экология және экономиканың жекелеген салаларын жетілдіру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасының Заңы жөнінде (екінші оқылым)**

О Законе Республики Казахстан «О внесении изменений и дополнений в некоторые законодательные акты Республики Казахстан по вопросам экологии и совершенствования отдельных отраслей экономики», принятом Мажилисом Парламента Республики Казахстан (второе чтение)

**Аграрлық мәселелер, табиғатты пайдалану және ауылдық аумақтарды дамыту комитетінің мүшесі С.М. ДҮЙСЕМБИНОВТІҢ баяндамасы**

Доклад члена Комитета по аграрным вопросам, природопользованию и развитию сельских территорий ДЮСЕМБИНОВА С.М. ..... 1

**Қазақстан Республикасы Парламентінің Мәжілісі қабылдаған «2010 жылғы 10 желтоқсандағы Ұжымдық қауіпсіздік туралы шарт ұйымы ұжымдық қауіпсіздік жүйесінің күштері мен құралдары құралымдарының мәртебесі туралы келісімге өзгерістер енгізу туралы хаттаманы ратификациялау туралы» Қазақстан Республикасының Заңы жөнінде**

О Законе Республики Казахстан «О ратификации Протокола о внесении изменений в Соглашение о статусе формирований сил и средств системы коллективной безопасности Организации Договора о коллективной безопасности от 10 декабря 2010 года», принятом Мажилисом Парламента Республики Казахстан

**Қазақстан Республикасы Парламентінің Мәжілісі қабылдаған «2015 жылғы 15 қыркүйектегі Әскери және басқа да құралымдарды, олардың жылжымалы мүлкін, сондай-ақ әскери мақсаттағы өнімді тасымалдау саласындағы Ұжымдық қауіпсіздік туралы шарт ұйымына мүше мемлекеттердің ынтымақтастығы туралы келісімге өзгерістер енгізу туралы хаттаманы ратификациялау туралы» Қазақстан Республикасының Заңы жөнінде**

О Законе Республики Казахстан «О ратификации Протокола о внесении изменений в Соглашение о сотрудничестве государств – членов Организации Договора о коллективной безопасности в области перевозок воинских и других формирований, их движимого имущества, а также продукции военного назначения от 15 сентября 2015 года», принятом Мажилисом Парламента Республики Казахстан

**Халықаралық қатынастар, қорғаныс және қауіпсіздік комитетінің мүшесі Г.Г. ШИПОВСКИХТІҢ баяндамасы**

Доклад члена Комитета по международным отношениям, обороне и безопасности ШИПОВСКИХ Г.Г. ..... 4

**Сөз сөйлегендер:**

Выступили:

БЕКЕНОВ Н.Ж. ..... 4

ЖАЗЫҚБАЕВ Ш.С. – Қазақстан Республикасы Қорғаныс министрінің орынбасары, заместитель Министра обороны Республики Казахстан ..... 5

АРУБАЕВ С.Қ. ..... 5

**Қазақстан Республикасы Парламентінің Мәжілісі қабылдаған «Бір тараптан Еуразиялық экономикалық одақ пен оған мүше мемлекеттер және екінші тараптан Біріккен Араб Әмірліктері арасындағы экономикалық әріптестік туралы келісімді ратификациялау туралы» Қазақстан Республикасының Заңы жөнінде**

О Законе Республики Казахстан «О ратификации Соглашения об экономическом партнерстве между Евразийским экономическим союзом и его государствами-членами, с одной стороны, и Объединенными Арабскими Эмиратами, с другой стороны», принятом Мажилисом Парламента Республики Казахстан

**Экономикалық саясат, инновациялық даму және кәсіпкерлік комитетінің мүшесі Ә.И. НӘУТИЕВТІҢ баяндамасы**

Доклад члена Комитета по экономической политике, инновационному развитию и предпринимательству НАУТИЕВА А.И. ..... 6

**Сөз сөйлегендер:**

Выступили:

БОЛЬГЕРТ Е.А. ..... 7

КУШУКОВА Ж.С. – Қазақстан Республикасының Сауда және интеграция вице-министрі, вице-министр торговли и интеграции Республики Казахстан ..... 7

ЖҮНІСОВ Т.Т. ..... 8

КУШУКОВА Ж.С. ..... 8

**Қазақстан Республикасы Парламентінің Мәжілісі қабылдаған «Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Өзбекстан Республикасының Үкіметі арасындағы трансшекаралық су объектілерін бірлесіп басқару және ұтымды пайдалану туралы келісімді ратификациялау туралы» Қазақстан Республикасының Заңы жөнінде**

О Законе Республики Казахстан «О ратификации Соглашения между Правительством Республики Казахстан и Правительством Республики Узбекистан о совместном управлении и рациональном использовании трансграничных водных объектов», принятом Мажилисом Парламента Республики Казахстан

**Аграрлық мәселелер, табиғатты пайдалану және ауылдық аумақтарды дамыту комитетінің төрағасы Ә.Ә. БЕКТАЕВТЫҢ баяндамасы**

Доклад председателя Комитета по аграрным вопросам, природопользованию и развитию сельских территорий БЕКТАЕВА А.А. ..... 9

**Сөз сөйлегендер:**

Выступили:

ҚАДЫРБЕК М.Б. ..... 11

АЛДАМЖАРОВ Н.Ж. – Қазақстан Республикасының Су ресурстары және ирригация бірінші вице-министрі, первый вице-министр водных ресурсов и ирригации Республики Казахстан ..... 11

**Қазақстан Республикасы Парламентінің Мәжілісі қабылдаған «Психологиялық қызмет туралы» Қазақстан Республикасының Заңы жөнінде**

О Законе Республики Казахстан «О психологической деятельности», принятом Мажилисом Парламента Республики Казахстан

**Әлеуметтік-мәдени даму және ғылым комитетінің мүшесі Ә.Қ. РАХМЕТОВАНЫҢ баяндамасы**

Доклад члена Комитета по социально-культурному развитию и науке РАХМЕТОВОЙ А.К. ..... 12

**Сөз сөйлегендер:**

Выступили:

ӨТЕҒҰЛОВ А.К. ..... 13

ТҰЯҚБАЕВ Е.Ж. – Қазақстан Республикасының Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау бірінші вице-министрі, первый вице-министр труда и социальной защиты населения Республики Казахстан ..... 13

ЖЕКСЕНБАЙ Б.Н. ..... 14

ТҰЯҚБАЕВ Е.Ж. ..... 14

АҚҚОЖИНА Б.Б. ..... 15

ТҰЯҚБАЕВ Е.Ж. ..... 15

РҮСТЕМОВ Р.Р. ..... 16

**Қазақстан Республикасы Парламентінің Мәжілісі қабылдаған «Қазақстан Республикасындағы кейбір заңнамалық актілеріне мемлекеттік басқару және жергілікті өзін-өзі басқару мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасының Заңы жөнінде (бірінші оқылым)**

О Законе Республики Казахстан «О внесении изменений и дополнений в некоторые законодательные акты Республики Казахстан по вопросам государственного управления и местного самоуправления», принятом Мажилисом Парламента Республики Казахстан (первое чтение)

**Экономикалық саясат, инновациялық даму және кәсіпкерлік комитетінің хатшысы С.Ж. ШАЙДАРОВТЫҢ баяндамасы**

Доклад секретаря Комитета по экономической политике, инновационному развитию и предпринимательству ШАЙДАРОВА С.Ж. ..... 17

**Сөз сөйлегендер:**

Выступили:

ОРЫНБАСАРОВ Б.Т. ..... 19

ОМАРБЕКОВ Б.Б. – Қазақстан Республикасының Ұлттық экономика вице-министрі, вице-министр национальной экономики Республики Казахстан ..... 20

САТВАЛДИЕВ А.Г. ..... 20

ОМАРБЕКОВ Б.Б. ..... 21

НҰҒМАНОВ А.Ш. ..... 21

ОМАРБЕКОВ Б.Б. ..... 22

АҚҚОЖИНА Б.Б. ..... 22

АЛДАШЕВ С.Т. .....23

**Қазақстан Республикасы Парламентінің Мәжілісі қабылдаған «Қазақстан Республикасындағы кедендік реттеу туралы» Қазақстан Республикасының Кодексіне өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасының Заңы жөнінде (бірінші оқылым)**

О Законе Республики Казахстан «О внесении изменений и дополнений в Кодекс Республики Казахстан «О таможенном регулировании в Республике Казахстан», принятом Мажилисом Парламента Республики Казахстан (первое чтение)

**Қаржы және бюджет комитетінің мүшесі Б.Т. ОРЫНБАСАРОВТЫҢ баяндамасы**

Доклад члена Комитета по финансам и бюджету ОРЫНБАСАРОВА Б.Т. .....24

**Сөз сөйлегендер:**

Выступили:

МЕДЕБАЕВ С.Т. .....24

ӘМРИН А.К. – Қазақстан Республикасының Ұлттық экономика бірінші вице-министрі, первый вице-министр национальной экономики Республики Казахстан .....25

БҰҚТҰҒҰТОВ Ш.С. .....25

БІРЖАНОВ Е.Е. – Қазақстан Республикасының Қаржы вице-министрі, вице-министр финансов Республики Казахстан .....26

НУХҰЛЫ А. .....26

БІРЖАНОВ Е.Е. .....27

НИЯЗОВА Н.И. .....28

МӘКЕЖАНОВ С.А. .....28

**Қазақстан Республикасы Парламентінің Мәжілісі қабылдаған «Кредиттік рейтингтік қызмет туралы» Қазақстан Республикасының Заңы жөнінде**

О Законе Республики Казахстан «О кредитной рейтинговой деятельности», принятом Мажилисом Парламента Республики Казахстан

**Қазақстан Республикасы Парламентінің Мәжілісі қабылдаған «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне қаржы нарығын жетілдіру және цифрландыру, банкроттық, сондай-ақ мемлекеттік органдарды бағалау мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасының Заңы жөнінде (бірінші оқылым)**

О Законе Республики Казахстан «О внесении изменений и дополнений в некоторые законодательные акты Республики Казахстан по вопросам совершенствования и цифровизации финансового рынка, банкротства, а также оценки государственных органов», принятом Мажилисом Парламента Республики Казахстан (первое чтение)

**Қаржы және бюджет комитетінің хатшысы С.А. КАРПЛЮКТІҢ баяндамасы**

Доклад секретаря Комитета по финансам и бюджету КАРПЛЮКА С.А. .....29

**Сөз сөйлегендер:**

Выступили:

РАХМЕТОВА Ә.Қ. .....30

ЖӘЛЕНОВ Б.М. – Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі Төрағасының орынбасары, заместитель Председателя Национального Банка Республики Казахстан ..... 31
БУЛАВКИНА О.А. ..... 31
ЖӘЛЕНОВ Б.М. ..... 32
ҚОЖАЕВ М.Ш. ..... 32
ҚИЗАТОВ О.Т. – Қазақстан Республикасы Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі төрағасының орынбасары, заместитель председателя Агентства Республики Казахстан по регулированию и развитию финансового рынка ..... 33
ӨТЕШОВ С.Б. ..... 33
МӘКЕЖАНОВ С.А. ..... 34

**Қазақстан Республикасы Парламентінің Мәжілісі қабылдаған «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне әлеуметтік заңнаманы жетілдіру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасының Заңы жөнінде (бірінші оқылым)**

О Законе Республики Казахстан «О внесении изменений и дополнений в некоторые законодательные акты Республики Казахстан по вопросам совершенствования социального законодательства», принятом Мажилисом Парламента Республики Казахстан (первое чтение)

**Әлеуметтік-мәдени даму және ғылым комитетінің мүшесі А.Ғ. ЕСБАЙДЫҢ баяндамасы**

Доклад члена Комитета по социально-культурному развитию и науке ЕСБАЯ А.Г. ..... 35

**Сөз сөйлегендер:**

Выступили:

НИЯЗОВА Н.И. ..... 37
ТҰЯҚБАЕВ Е.Ж. – Қазақстан Республикасының Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау бірінші вице-министрі, первый вице-министр труда и социальной защиты населения Республики Казахстан ..... 37
СҰЛТАНҒАЗИЕВ Т.С. – Қазақстан Республикасының Денсаулық сақтау бірінші вице-министрі, первый вице-министр здравоохранения Республики Казахстан ..... 37
ӘЙТКЕНОВ Е.Н. ..... 38
ТҰЯҚБАЕВ Е.Ж. ..... 38
ҚАНИЕВ Б.Н. ..... 39
СҰЛТАНҒАЗИЕВ Т.С. ..... 39
ҚАПБАРОВА А.Ж. ..... 40
ЖҮСІП Н.Б. ..... 41

**Қазақстан Республикасы Парламентінің Мәжілісі қабылдаған «Радиоактивті қалдықтармен жұмыс істеу туралы» Қазақстан Республикасының Заңы жөнінде**

О Законе Республики Казахстан «Об обращении с радиоактивными отходами», принятом Мажилисом Парламента Республики Казахстан

**Қазақстан Республикасы Парламентінің Мәжілісі қабылдаған «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне радиоактивті қалдықтармен жұмыс**

**істеу, энергетика және атом саласын дамыту мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасының Заңы жөнінде (бірінші оқылым)**

О Законе Республики Казахстан «О внесении изменений и дополнений в некоторые законодательные акты Республики Казахстан по вопросам обращения с радиоактивными отходами, энергетики и развития атомной отрасли», принятом Мажилисом Парламента Республики Казахстан (первое чтение)

**Қазақстан Республикасы Парламентінің Мәжілісі қабылдаған «Жер қойнауы және жер қойнауын пайдалану туралы» Қазақстан Республикасының Кодексіне радиоактивті қалдықтармен жұмыс істеу және жер қойнауын пайдалану жөніндегі операцияларды реттеуді жетілдіру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасының Заңы жөнінде (бірінші оқылым)**

О Законе Республики Казахстан «О внесении изменений и дополнений в Кодекс Республики Казахстан «О недрах и недропользовании» по вопросам обращения с радиоактивными отходами и совершенствования регулирования операций по недропользованию», принятом Мажилисом Парламента Республики Казахстан (первое чтение)

**Аграрлық мәселелер, табиғатты пайдалану және ауылдық аумақтарды дамыту комитетінің хатшысы О.А. БУЛАВКИНАНЫҢ баяндамасы**

Доклад секретаря Комитета по аграрным вопросам, природопользованию и развитию сельских территорий БУЛАВКИНОЙ О.А. .....42

**Сөз сөйлегендер:**

Выступили:

РҮСТЕМОВ Р.Р. .....43

МАХАМБЕТОВ Ә.К. – Қазақстан Республикасы Атом энергиясы жөніндегі агенттігі төрағасының орынбасары, заместитель председателя Агентства Республики Казахстан по атомной энергии .....43

ОРЫНБЕКОВ Б.С. .....44

МАХАМБЕТОВ Ә.К. .....44

ҚЫДЫРӘЛІ Д.Қ. .....44

МАХАМБЕТОВ Ә.К. .....45

ДҮЙСЕМБИНОВ С.М. .....45

БЕКТАЕВ Ә.Ә. .....47

**Қазақстан Республикасы Парламентінің Мәжілісі қабылдаған «Қазақстан Республикасындағы кейбір заңнамалық актілеріне мемлекеттік басқару және жергілікті өзін-өзі басқару мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасының Заңы жөнінде (екінші оқылым)**

О Законе Республики Казахстан «О внесении изменений и дополнений в некоторые законодательные акты Республики Казахстан по вопросам государственного управления и местного самоуправления», принятом Мажилисом Парламента Республики Казахстан (второе чтение)

**Экономикалық саясат, инновациялық даму және кәсіпкерлік комитетінің хатшысы С.Ж. ШАЙДАРОВТЫҢ баяндамасы**

Доклад секретаря Комитета по экономической политике, инновационному развитию и предпринимательству ШАЙДАРОВА С.Ж. .....47

**Қазақстан Республикасы Парламентінің Мәжілісі қабылдаған «Қазақстан Республикасындағы кедендік реттеу туралы» Қазақстан Республикасының Кодексіне өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасының Заңы жөнінде (екінші оқылым)**

О Законе Республики Казахстан «О внесении изменений и дополнений в Кодекс Республики Казахстан «О таможенном регулировании в Республике Казахстан», принятом Мажилисом Парламента Республики Казахстан (второе чтение)

**Қаржы және бюджет комитетінің мүшесі Б.Т. ОРЫНБАСАРОВТЫҢ баяндамасы**

Доклад члена Комитета по финансам и бюджету ОРЫНБАСАРОВА Б.Т. ..... 49

**Қазақстан Республикасы Парламентінің Мәжілісі қабылдаған «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне қаржы нарығын жетілдіру және цифрландыру, банкроттық, сондай-ақ мемлекеттік органдарды бағалау мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасының Заңы жөнінде (екінші оқылым)**

О Законе Республики Казахстан «О внесении изменений и дополнений в некоторые законодательные акты Республики Казахстан по вопросам совершенствования и цифровизации финансового рынка, банкротства, а также оценки государственных органов», принятом Мажилисом Парламента Республики Казахстан (второе чтение)

**Қаржы және бюджет комитетінің хатшысы С.А. КАРПЛЮКТІҢ баяндамасы**

Доклад секретаря Комитета по финансам и бюджету КАРПЛЮКА С.А. ..... 50

**Қазақстан Республикасы Парламентінің Мәжілісі қабылдаған «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне әлеуметтік заңнаманы жетілдіру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасының Заңы жөнінде (екінші оқылым)**

О Законе Республики Казахстан «О внесении изменений и дополнений в некоторые законодательные акты Республики Казахстан по вопросам совершенствования социального законодательства», принятом Мажилисом Парламента Республики Казахстан (второе чтение)

**Әлеуметтік-мәдени даму және ғылым комитетінің мүшесі А.Ғ. ЕСБАЙДЫҢ баяндамасы**

Доклад члена Комитета по социально-культурному развитию и науке ЕСБАЯ А.Г. ..... 51

**Қазақстан Республикасы Парламентінің Мәжілісі қабылдаған «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне радиоактивті қалдықтармен жұмыс істеу, энергетика және атом саласын дамыту мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасының Заңы жөнінде (екінші оқылым)**

О Законе Республики Казахстан «О внесении изменений и дополнений в некоторые законодательные акты Республики Казахстан по вопросам обращения с радиоактивными

отходами, энергетики и развития атомной отрасли», принятом Мажилисом Парламента Республики Казахстан (второе чтение)

**Қазақстан Республикасы Парламентінің Мәжілісі қабылдаған «Жер қойнауы және жер қойнауын пайдалану туралы» Қазақстан Республикасының Кодексіне радиоактивті қалдықтармен жұмыс істеу және жер қойнауын пайдалану жөніндегі операцияларды реттеуді жетілдіру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасының Заңы жөнінде (екінші оқылым)**

О Законе Республики Казахстан «О внесении изменений и дополнений в Кодекс Республики Казахстан «О недрах и недропользовании» по вопросам обращения с радиоактивными отходами и совершенствования регулирования операций по недропользованию», принятом Мажилисом Парламента Республики Казахстан (второе чтение)

**Аграрлық мәселелер, табиғатты пайдалану және ауылдық аумақтарды дамыту комитетінің хатшысы О.А. БУЛАВКИНАНЫҢ баяндамасы**

Доклад секретаря Комитета по аграрным вопросам, природопользованию и развитию сельских территорий БУЛАВКИНОЙ О.А. ..... 53

ШЖҚ-дағы «Материалдық-техникалық
қамтамасыз ету басқармасының
инженерлік орталығы» РМК директорының
міндетін атқарушы Б. Сағын

ШЖҚ-дағы «Материалдық-техникалық
қамтамасыз ету басқармасының
инженерлік орталығы» РМК
Стенографиялау қызметінің басшысы Г. Молдашева